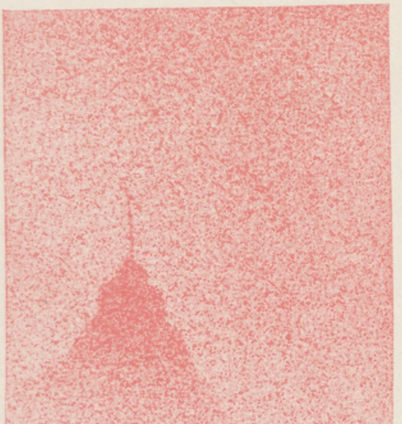

dziennik urzędowy

kuratorjum okręgu szkoln. wileńskiego

r. X nr 3

Wilno, dnia 1 marca 1933 r.

Redakcja i Administracja:
Wilno, Wolana 10. Kuratorjum Okr. Szk. Wil. Konto P. K. O. Nr. 30.466

TREŚĆ:

Okładkę projektował p. inż. G. Merson.

„Stanęliście do pracy odrodzenia w odrodzonej Ojczyźnie, aby odrodzić dusze, które się w niewoli splugawiły i znikczemniały. Odrodzić dusze ludzkie, zmienić człowieka, zrobić go lepszym, wyższym, potężniejszym i silniejszym — oto wasze zadanie. Obok pracy wojskowej, która byt nasz utrwaliła krwią wylaną, jesteście tymi, którzy w odrodzeniu Polski i człowieka macie największe prawo do zasługi. Życie wasze płynie w tej samej ciężkiej pracy, w jakiej płynęło życie żołnierskie".

J. PIŁSUDSKI.

Z przemówienia na zjeździe nauczycielstwa 10 września 1923 roku.

Część urzędowa.

35.

ODEZWA
Kuratora Okręgu Szkolnego
do Nauczycielstwa wszystkich szkół w Okręgu.

W dniu 19 marca składamy wyrazy głębokiej czci i hołdu największemu obywatelowi współczesnej Polski, Pierwszemu Marszałkowi Rzeczypospolitej — Józefowi Piłsudskiemu.

Treścią Jego życia jest zawsze Polska. Walczył o Jej honor, organizując wszystko, co było żywem i niezatrutem wpływami niewoli do walki o Polskę.

Jego jest zasługą, że podczas wielkiej wojny wystąpił żołnierz Polski, walcząc o własnej Ojczyzny sprawę.

Pod Jego dowództwem zwycięska nasza armja odparła wrogów w zaraniu niepodległości.

Dziś w dalszym ciągu Jego niestrudzonym wysiłkom zawdzięczamy ustalanie się i umacnianie naszej państwowości.

Wierzę, że Nauczyciele i Wychowawcy w dniu, poświęconym Marszałkowi, wykorzystają wielkie walory życia i pracy potężnej postaci Wodza, że potrafią wytworzyć głębokie przeżycia w duszach młodzieży i zachęcić ją, ażeby czynem w zależności od swych sił i możności świadczyła o przejęciu się ideologją Marszałka, która wyraża się w haśle — wszystko dla Polski.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *K. Szelągowski*

36.

ZARZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 13 stycznia 1933 r.

w sprawie powołania do życia Komisji Egzaminów Państwowych w Wilnie na nauczycieli szkół średnich.

W związku z § 8 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 9 października 1924 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 18 (140), poz, 185, oraz w związku z rozporządzeniem z dnia 25 lutego 1927 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6 (184) poz. 79, powołuję do życia z dniem dzisiejszym Komisję Egzaminów Państwowych w Wilnie na nauczycieli szkół średnich.

Warszawa, dn. 13 stycznia 1933 r.
(Nr. IV M. S.-9056/32).

w./z. Ministra
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
(Dr. B. Żongołłowicz)
Podsekretarz Stanu

37.

MINISTERSTWO
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.

Warszawa.

OKÓLNIK Nr. 17

z dnia 4 lutego 1933 r. (I. Org-1011/16/32)

w sprawie doboru programów przy urządzaniu szkolnych obchodów, przedstawień, jasełek i wieczorów literackich.

Przy urządzaniu obchodów, przedstawień, jasełek, wieczorów literackich i t. p. dla młodzieży szkolnej organizatorzy ich niezawsze zwracają dostatecznie baczną uwagę na to, aby treść wystawianych lub wygłaszanych utworów, jak również charakter tych uroczystości szkolnych, odznaczały się wybitnemi wartościami wychowawczemi i służyły jako środek skutecznego oddziaływania kulturalnego na młodzież. W związku z tem Ministerstwo poleca zwrócić specjalną uwagę na konieczność

dopilnowania przez dyrekcje i kierownictwa szkół, aby uroczystości, przedstawienia i zbiorowe rozrywki, organizowane bądź na terenie szkoły, bądź poza nią, ale z udziałem i dla młodzieży szkolnej, nie zawierały momentów, mogących dotknąć uczucia religijne lub narodowe uczniów, jak również wpłynąć ujemnie na wzajemne współżycie uczniów różnych wyznań czy narodowości.

Podsekretarz Stanu

(—) *Kazimierz Pieracki.*

38.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 17 lutego 1933 r. Nr. II. 4517/33.

do Panów Inspektorów Szkolnych, oraz Panów Dyrektorów i Kierowników wszystkich szkół w Okręgu

w sprawie należytej organizacji obchodów i uroczystości szkolnych.

Na podstawie obserwacyj życia szkolnego stwierdzono, iż sposób urządzania obchodów i uroczystości szkolnych w wielu zakładach nieodpowiada wychowawczym postulatom pedagogji współczesnej.

Organizatorzy obchodów zazwyczaj posługują się przestarzałym szablonem, polegającym na wygłoszeniu referatu i recytacji utworów, często niezwiązanych przewodnią ideą i sprzecznych w swem nastawieniu z zadaniem szkoły i dążnościami współczesnego niepodległego bytu państwowego.

Zdarza się, że nietylko dobór materjału muzyczno - wokalno - literackiego, mającego odzwierciadlać charakter święta, jest bezwartościowy, ale i wykonawcy programu z pośród młodzieży są słabo przygotowani i nie dość treścią święta zainteresowani.

Taka postawa młodzieży często pochodzi stąd, że szkoła nie troszczy się o podtrzymanie inicjatywy wychowanków w organizowaniu obchodu, narzucając im szablonowe, dawno przebrzmiałe formy.

Aby zaradzić złu, niweczącemu intencje wychowawcze uroczystości i obchodów szkolnych, nauczyciele winni uświadomić sobie, że wokalno-odczytowa forma obchodów *nie jest jedyną*. Młodzież może, w zależności od charakteru święta i warunków miejscowych, w równolitych formach zamanifestować swoje uczucia.

Organizatorzy obchodów szkolnych mogą skierować młodzież z okazji święta do pracy społecznej poza salą szkolną swego zakładu.

Pozostawiając pełną swobodę p.p. Kierownikom szkół i Radom Pedagogicznym co do sposobu organizowania przez szkołę świąt i uroczystości szkolnych, podaję kilka przykładów innego niż dotychczas podejścia do tej sprawy:

a) wyjazdy wychowanków szkół średnich do wiejskich szkół powszechnych z pogadankami lub występami teatralnemi,

b) prace nad utrzymaniem mogił wybitnych ludzi i cmentarzy obrońców ojczyzny,

c) dobrze zorganizowane wycieczki krajoznawcze z udziałem chóru i orkiestry,

d) popisy sportowe z użyciem sprzętu przez młodzież wyprodukowanego (narty, kajaki),

e) drobne prace o charakterze użyteczności publicznej, jak sadzenie drzew, naprawa dróg, odwiedzanie w celu oświatowym więźniów i t. p.,

f) publiczne składanie sprawozdań z samodzielnej pracy uczniów, wykonanej w kółkach i organizacjach szkolnych,

g) wystawy prac uczniowskich z zakresu robót ręcznych, introligatorstwa, fotografowania amatorskiego, krajoznawstwa i t. p.

Wierząc, że obchody i święta uroczyste, jako czynniki wychowawcze w szkole, mogą mieć duże znaczenie w szerzeniu kultu zbiorowej pracy uczniów i nauczycieli, polecam Panom Inspektorom i Panom Dyrektorom zwrócić baczniejszą uwagę na wyzyskanie wielorakich możliwości przy organizowaniu obchodów szkolnych — zawsze z tem przeświadczeniem, że uroczystości szkolne, nie zbyt często urządzane, winny być wykładnikiem uczuć młodzieży i jej obywatelskiego ustosunkowania się do otaczającego życia.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *K. Szelągowski.*

39.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 30.I.1933 r. Nr. O-34999/32

do PP. Inspektorów Szkolnych oraz PP. Dyrektorów i Kierowników wszystkich szkół w Okręgu

w sprawie organizacji prac instruktorskich w zakresie wychowania fizycznego w K. O. S. W.

Na zasadzie okólnika Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 20 października 1932 r. Nr. I. W.F.-677/32 w sprawie organizacji prac instruktorskich w zakresie wychowania fizycznego w Kuratorjach Okręgów Szkolnych, podaję do wiadomości Dyrekcyj szkół i pp. Inspektorów Szkolnych poniższe wytyczne pracy Instruktora wychowania fizycznego na terenie okręgu.

Zadaniem okręgowego instruktora wychowania fizycznego jest:

1) organizowanie ośrodków w/f szk. na terenie Okręgu, obejmujących szkolnictwo powszechne, zawodowe, średnie ogólnokształcące i zakłady kształcenia nauczycieli;

2) badanie organizacji wychowania fizycznego i stanu nauczania ćwiczeń cielesnych w szkołach Okręgu oraz opracowywanie i realizowanie planów prac, zmierzających do podniesienia poziomu organizacji i nauczania ćwiczeń cielesnych;

3) instruowanie w kierowanych przez niego ośrodkach w/f szk. nauczycieli poszczególnych kategoryj szkół, organizowanie lekcyj pokazowych, konferencyj i kursów metodycznych, oraz czuwanie nad całością i czystością obowiązującego systemu wychowania fizycznego i obowiązujących metod prowadzenia ćwiczeń cielesnych;

4) sprawowanie opieki fachowej nad praktykantami, kandydatami na nauczycieli ćwiczeń cielesnych szkół średnich;

5) udział w akcji wychowawczej Kuratorjum w zakresie opieki nad organizacją gier i sportów w szkołach, nad szkolnemi kołami sportowemi, szkolną akcją wycieczkową, harcerstwem, hufcami szkolnemi p/w, organizowaniem wychowania fizycznego w osiedlach, kolonjach wakacyjnych i t. p.

6) współpraca z okręgowym wizytatorem higjeny szkolnej nad pod-

niesieniem wychowania higjenicznego i należytem postawieniem kontroli lekarskiej nad wychowaniem fizycznem w szkołach.

Do specjalnych obowiązków okręgowego instruktora wychowania fizycznego w dziale pracy metodyczno-instruktorskiej należy:

a) odwiedzanie lekcyj ćwiczeń cielesnych zarówno w celu zapoznania się ze stanem wychowania fizycznego, jak przedewszystkiem w celu udzielania nauczycielom rad i wskazówek w sprawach programu, metody i techniki prowadzenia ćwiczeń cielesnych, organizacji gier i zabaw oraz sportów w szkołach, wreszcie w sprawach sprzętu i urządzeń w/f;
b) organizowanie konferencyj metodycznych dla nauczycieli ćwiczeń cielesnych szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli łącznie z nauczycielami innych szkół w większych ośrodkach szkolnych, rejonach lub całym Okręgu;
c) organizowanie w porozumieniu z inspektorami szkolnymi konferencyj nauczycielstwa szkół powszechnych, poświęconych sprawom programowym i metodycznym wychowania fizycznego;
d) organizowanie kilkudniowych kursów metodycznych nauczania ćwiczeń cielesnych dla nauczycielstwa szkół powszechnych;
e) organizowanie wakacyjnych kursów wychowania fizycznego dla nauczycielstwa szkół powszechnych, uwzględniających metodykę i systematykę ćwiczeń gimnastycznych w zakresie programu szkoły powszechnej;
f) organizowanie specjalnych konferencyj i kursów metodycznych dla nauczycieli ćwiczeń cielesnych w szkołach zawodowych różnych typów;
g) jak najczynniejsze współdziałanie w realizowaniu zadań wychowawczych szkoły przez odpowiednie nastawienie pracy nauczycieli w/f na wyrobienie w młodzieży zalet i cnót państwowo-obywatelskich.

W związku z powyższem oczekuję wydatnej współpracy Dyrekcyj szkół i pp. Inspektorów Szkolnych z Okr. Instruktorem Wychowania Fizycznego Kur. Okr. Szk. Wil. p. R. Czyżewskim w zakresie powierzonych mu czynności i obowiązków.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *K. Szelągowski.*

40.

OKÓLNIK
Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego
z dn. 18 lutego 1933 r. Nr. I-185/33
do Panów Inspektorów Szkolnych w Okręgu
w sprawie konferencyj informacyjnych.

Na podstawie okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. z dn. 28-XII 1932 r. Nr. II P.10800/32, zawiadamiam, że w bieżącym roku szkolnym 1932/33 ze względów finansowych nie będą zorganizowane konferencje informacyjne dla nauczycielstwa, ubiegającego się o przyjęcie na Wyższe Kursy Nauczycielskie. Zamiast tego Dyrekcje w porozumieniu z prelegentami W.K.N. udzielać będą zgłaszającym się kandydatom szczegółowych informacyj, dotyczących zarówno zakresu wymagań przy egzaminie wstępnym na daną grupę, jak i sposobu przygotowania się do tego egzaminu z wyszczególnieniem najniezbędniejszej dostępnej bibljografji. Informacje te mogą być udzielane zarówno ustnie jak i pisemnie.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *K. Szelągowski.*

41.

OKÓLNIK
Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego
z dnia 11 lutego 1933 r. Nr. 0-2670/33
do Panów Dyrektorów, Przełożonych, Kierowników i Kierowniczek wszystkich szkół oraz Panów Inspektorów Szkolnych w Okręgu
w sprawie bibljotek szkolnych i czytelnictwa.

„Doszło do wiadomości Ministerstwa, iż nauczyciele, względnie kierownicy bibljotek szkolnych dla młodzieży w szkołach powszechnych, średnich ogólnokształcących i zawodowych przy zakładaniu bibljotek

szkolnych i przy ich powiększaniu natrafiają częstokroć na trudności, związane z odpowiednim wyborem książek.

W związku z powyższem Ministerstwo zwraca uwagę na działalność istniejącej przy Ministerstwie od 1923 r. Komisji oceny książek do czytania dla młodzieży szkolnej. Rezultaty pracy Komisji w postaci wykazów książek poleconych, względnie dozwolonych do bibljotek szkolnych z zaznaczeniem wieku czytelnika, dla którego książki te są odpowiednie, były pomieszczane w miarę postępu prac Komisji, począwszy od r. 1925 w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa (z r. 1925—Nr. 11 z r. 1926—Nr. 12, z r. 1927—Nr. 4 i Nr. 12, z r. 1928—Nr. 7).

Spis książek zakwalifikowanych dodatnio przez Komisję w tym okresie jest wydany w oddzielnej książce p. t. „Spis książek poleconych do bibljotek szkolnych przez Komisję oceny książek do czytania dla młodzieży szkolnej przy Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w latach od 1923 do 1928 r. włącznie", Warszawa 1929, skład główny Książnica—Atlas T. N. S. S. i W.

W wydawnictwie tem pomieszczono prócz wykazów książek również zwięzłe ich charakterystyki, które były uprzednio ogłaszane w Bibljografji Pedagogicznej (r. 1924—1928).

Od r. 1930 Komisja pracuje jako Komisja oceny książek z zakresu literatury pięknej do czytania dla młodzieży, a zarządzenia dodatnie są w dalszym ciągu systematycznie ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa (w roczniku 1930 r. str. 318, 422, 483, 516 i 619, w r. 1931 w dziale: podręczniki, wydania autorów, wydawnictwa pomocnicze oraz w dziale: książki do bibljotek, zatwierdzone przez Ministerstwo W. R. i O. P., skorowidz do Dz. Urzęd., rok 1931, str. 30—42 i 42—52; w roczniku z 1932 r. w numerach 1, 2, 3, 5, 7, 8 i 9).

Jakkolwiek opublikowane dotychczas wykazy książek dozwolonych do bibljotek szkolnych nie wyczerpują całego materjału, znajdującego się na rynku księgarskim, stanowią jednak ważną podstawę do zorjentowania się w tej dziedzinie i ewentualnego wyboru. Ministerstwo przypomina w tej sprawie wskazówki okólnika z dnia 23 kwietnia 1925 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 11, poz. 103), zwraca również uwagę na „Przedmowę" pomieszczoną we wspomnianem wyżej wydawnictwie p. t. „Spis książek poleconych do bibljotek szkolnych".

Ze względu na powyższe uwagi Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, podane w okólniku Nr. 5 z dnia 25 stycznia 1933 r. Nr. II.P- 494/32 powiadamiam, 1) że w Dzienniku Urzędowym

Kuratorjum będą przedrukowywane wykazy książek dozwolonych do bibljotek szkolnych, ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa W. R. i O. P. i 2) że w każdym Inspektoracie Szkolnym już w dniu 1 marca będzie się znajdowało wydawnictwo „Spis książek poleconych do bibljotek szkolnych. Warszawa 1929. Skład Główny Książnica — Atlas", którego przeznaczeniem jest zużytkowanie przez nauczycielstwo informacyj tam zawartych w sprawie racjonalnego doboru książek do bibljotek dla młodzieży.

Na racjonalny dobór tych książek zwrócą szczególną uwagę PP. Dyrektorzy, Przełożone szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych oraz PP. Kierownicy i Kierowniczki szkół powszechnych.

W czasie wizytacyj PP. Okręgowi Wizytatorzy Szkół oraz Inspektorowie Szkolni celem otoczenia bibljotek szkolnych należytą opieką będą udzielali w razie potrzeby rad i wskazań; będą wglądali w sprawę racjonalnego doboru książek w bibljotekach tudzież rozwoju czytelnictwa wśród młodzieży.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *K. Szelągowski.*

42.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 1 lutego 1933 Nr. O-2724/33.

do P. P. Inspektorów Szkolnych i P. P. Dyrektorów państwowych szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli w Okręgu.

w sprawie prenumeraty czasopisma „Parametr" z dodatkiem „Młody Matematyk".

Ministerstwo zaprenumerowało rocznik II czasopisma „Parametr", poświęconego nauczaniu matematyki, z dodatkiem „Młody Matematyk", dla państwowych zakładów kształcenia nauczycieli, państwowych szkół średnich ogólnokształcących i dla inspektoratów szkolnych.

Czasopismo rozsyła nadal Księgarnia Św. Wojciecha w Poznaniu. Dotąd ukazało się siedem zeszytów rocznika. W razie nieotrzymania kolejnego zeszytu winna Dyrekcja szkoły lub Inspektor Szkolny niezwłocznie reklamować w Administracji czasopisma (Poznań, Al. Marcinkowskiego Nr. 22).

Dla uproszczenia sprawy i ograniczenia liczby pism urzędowych, Ministerstwo zwalnia Dyrekcje i Inspektoraty od obowiązku nadsyłania pokwitowań z odbioru wymienionego wydawnictwa, z tem jednak zastrzeżeniem, że *wszystkie* kolejne numery rocznika II-go winny być w posiadaniu państwowych gimnazjów, zakładach kształcenia nauczycieli i inspektoratów szkolnych.

Na podstawie okólnika Ministerstwa z dnia 23-I-1933 r. Nr. II-S-146/33 zawiadamiam, że począwszy od III-go rocznika wydawnictwa „Parametr" i „Młody Matematyk" obowiązkową prenumeratę tego wydawnictwa opłacać będą dyrekcje gimnazjów państwowych i zakładów kształcenia nauczycieli z własnych funduszów.

Trzy zaległe numery (8, 9 i 10) II rocznika wydawnictwa roześle Redakcja w czasie najbliższym dyrekcjom gimnazjów państwowych i zakładów kształcenia nauczycieli, oraz inspektoratom szkolnym.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *K. Szelągowski*

43.

KONKURSY

na stanowiska kierowników szkół powszechnych.

Miejscowość	Stopień org. szkoły	Mieszkanie dla kierown.	Ziemia	Uwagi
Wilno Szkoła Nr. 13 (męska)	7 kl.	niema	niema	
Wilno Szkoła Nr. 26 (koeduk.)	"	"	"	

Miejscowość	Stopień org. szkoły	Mieszkanie dla kierown.	Ziemia	Uwagi
Wilno Szkoła Nr. 34 (dla dzieci świętujących sabat)	7 kl.	niema	niema	
Wilno Szkoła Nr. 38 (dla dzieci świętujących sabat)	"	"	"	
Wilno Szkoła Nr. 8 (dla dzieci świętujących sabat)	"	"	"	
Szk. Powsz. w Porozowie, pow. Wołkowyskiego	"	2 pokoje z kuchnią	"	
Szk. Powsz. w Świsłoczy, pow. Wołkowyskiego	5 kl.	brak	"	
Szk. Powsz. w Derkaczach, pow. Wołkowyskiego	3 "	2 pokoje z kuchnią	"	
Szk. Powsz. w Swięcicy, pow. Wołkowyskiego	3 "	2 pokoje z kuchnią	"	
Szk. Powsz. w Mścibowie, pow. Wołkowyskiego	5 "	3 pokoje z kuchnią	"	
Szk. Powsz. w Hnieznie, pow. Wołkowyskiego	5 "	brak	"	
Szk. Powsz. w Widziejkach, pow. Wołkowyskiego	5 "	3 pokoje z kuchnią	"	
Szk. Powsz. w Bojarach, pow. Wołkowyskiego	4 "	brak	"	
Szk. Powsz. w Samarowiczach, pow. Wołkowyskiego	3 "	2 pokoje z kuchnią	"	
Szk. Powsz w Jałówce, pow. Wołkowyskiego	4 "	3 pokoje z kuchnią	"	

O powyższe stanowiska ubiegać się mogą kandydaci odpowiadający warunkom, wymienionym w art. 11 Ustawy z dnia 1.VII.1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli, w brzmieniu rozporządzenia z dnia 21.X.1932 r. (Dz. U. Rz. P. Nr. 91, poz. 773). Należycie udokumentowane podania skierowane do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego wnosić należy w drodze służbowej do właściwego Inspektora Szkolnego w terminie do dni 30 od daty wyjścia niniejszego Dziennika Urzędowego.

44.

SPRAWOZDANIA.

Konferencja nauczycieli(ek) wychowania fizycznego Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

Dnia 12 i 13 stycznia r. b. odbyła się konferencja nauczycieli (ek) wychowania fizycznego szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych i zakładów kształcenia nauczycieli Okręgu Szkolnego Wileńskiego w gmachu państwowego gimnazjum im. Ad. Mickiewicza w Wilnie.

Z ramienia Ministerstwa W. R. i O. P. na konferencji był obecny p. Naczelnik Wydziału Wychowania Fizycznego i Higjeny Szkolnej J. Błoński. Z gości brali udział: wizytatorka W/F Okręgu Szkolnego Warszawskiego p. H. Olszewska, Okr. instr. W/F K. O. S. Warsz. p. Piotrowiczówna i Okr. instr. W/F K. O. S. Warsz. p. M. Krawczyk.
Ilość uczestników konferencji—68 osób.

Program konferencji:

Czwartek dnia 12. I. 1933 r.

1. Zbiórka uczestników	
2. Omówienie spraw organizacji pracy wychow. fiz. na terenie Okręgu.	Instruktor Okręgowy Wych. Fiz. K. O. S. Wileńsk. R. Czyżewski
3. a) Okręgowe ognisko wych. fiz. szk. w Wilnie b) Organizacja ośrodków wych. fiz. szk. powiatow. c) „ „ „ „ „ gminnych	„
4. Przeróbka materjału ćwiczebnego dla ośrodków wych. fiz. szk. powiatowych i gminnych	„
5. Lekcja gimn. z młodz. m. VI i VII kl. gimn. z uwzględnieniem elementów z zakresu pięściarstwa	Naucz. wych. fiz. gimn. państw. w N. Wilejce Jan Truchanowicz.
6. Przeróbka programu ćwicz. z zakresu pięściarstwa dla hufców szkolnych przysp. wojsk. (grupa męska)	N. N. wych. fiz. J. Truchanowicz, J. Lisowski (naucz. w/f p. szk. Rzemieśln. Przem. w Wilnie).
7. Przeróbka materjału ćwiczebnego z zakresu pląsów (grupa żeńska)	Naucz. w/f gimn. państw. im. J. Lelewela w Wilnie M. Tomaszewski.

Piątek dnia 13. I. 1933 r.

8. Przeróbka programu ćwiczebn. z zakresu pięściarstwa dla hufców szkolnych p/w—(grupa męska)	N. N. J. Truchanowicz, J. Lisowski,

9. Przeróbka zasobu materjału ćwicz. z użyciem piłeczek (grupa żeńska) — Instr. R. Czyżewski.

10. Omówienie i przeróbka materjału ćwiczebnego dla ośrodków wychowania fizycznego powiatowych i gminnych — Instr. R. Czyżewski.

11. Układ wzorów lekcyjnych — "

Konferencję zagaił Pan Kurator Okręgu Szkolnego Wileńskiego Kazimierz Szelągowski, podkreślając, iż głównym celem konferencji jest zagadnienie poświęcone organizacji pracy w/f na terenie Okręgu ze szczególnem uwzględnieniem szkolnictwa powszechnego. W realizacji programu nauczania wychowanie fizyczne w szkole powszechnej, jako szkole podstawowej, winno znaleźć swój odpowiednik w metodach pracy, dostosowanych do warunków, jakie spotykamy w szkole powszechnej.

Do obrad nad organizacją tej pracy na terenie Okręgu Pan Kurator przykłada dużą wagę i, życząc zebranym owocnej pracy, udziela głosu instruktorowi okręgowemu w/f K. O. S. Wil. p. R. Czyżewskiemu.

P. R. Czyżewski przedstawia zebranym szeroko zakrojony plan organizacji pracy w/f szk. na terenie Okręgu, opartej na ścisłej współpracy wszystkich kwalifikowanych nauczycieli w/f zakładów kształcenia nauczycieli, szkół średnich ogólnokształcących, szkół zawodowych i nauczycieli szkół powszechnych, prowadzących w/f w szkolnictwie powszechnem. Współpraca ta ogniskować się winna w trojakiego rodzaju ośrodkach w/f szk.: I) w Ognisku w/f Okręgowem (Wilno), II) w ośrodkach w/f powiatowych (20-tu) i III) w ośrodkach w/f gminnych (188), promieniując z Ogniska Okręgowego poprzez ośrodki powiatowe i gminne do najdalej wysuniętych szkół powszechnych Okręgu.

I. W skład Ogniska w/f Okręgowego z siedzibą w Wilnie wchodzą z podziałem na sekcje:

a) Okręgowy instruktor w/f K. O. S. Wil. i nauczyciele w/f szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych m. Wilna;

b) nauczyciele szkół powszechnych z ukończonym W.K.N. w/f, prowadzący w/f w szkołach powszechnych m. Wilna;

c) inni nauczyciele szkół powszechnych, prowadzący w/f w szkołach powszechnych m. Wilna.

Ognisko w/f Okręgowe ma za zadanie:

1. rozszerzanie i pogłębianie wiadomości z dziedziny w/f, a w szczególności z zakresu systematyki, metodyki i dydaktyki ćwiczeń cielesnych,

2. planową organizację pracy w/f szk. na terenie wszystkich szkół m. Wilna,

3. organizację konferencyj z przedstawicielami ośrodków w/f powiatowych w celu: zapoznania się z warunkami pracy na miejscach,— omawiania sprawy organizacji ośrodków w/f powiatowych, metod i realizacji programów w/f w ośrodkach powiatowych i gminnych, omawianie i przeróbkę z przedstawicielami ośrodków w/f powiatowych zasobu materjału ćwiczebnego, dostosowanego do warunków miejscowych (poszczególnych powiatów, gmin),

4. odpowiednie wykorzystanie fachowych sił nauczycielskich w celu optimalnego promieniowania na ośrodki w/f powiatowe, a następnie gminne.

II. W skład ośrodków w/f powiatowych z siedzibą w poszczególnych m. powiatowych wchodzą z podziałem na sekcje:

a) nauczyciele w/f. miejscowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych,

b) nauczyciele miejscowych szkół powszechnych, prowadzący w/f w szkołach powszechnych.

Ośrodki w/f powiatowe mają za zadanie:

1. utrzymywać przez swego przedstawiciela kontakt ścisły z Ogniskiem w/f Okręgowem (p. 3 Ogn. w/f Okr.),

2. rozszerzać i pogłębiać swe wiadomości z dziedziny w/f,

3. organizować planową pracę w/f szk. na terenie wszystkich szkół miejscowych,

4. organizować konferencje z przedstawicielami ośrodków w/f gminnych danego powiatu w celu zapoznania się z warunkami pracy na miejscach,-

— omawiać z nimi sprawy organizacji ośrodków w/f gminnych, metod i realizacji programów w/f w ośrodkach w/f gminnych, — przekazywać przedstawicielom ośrodków w/f gminnych zasób materjału ćwiczebnego uzyskany w Ognisku w/f Okręgowem, a dostosowany do warunków miejscowych (poszczególnych gmin),

— odpowiednio wykorzystać fachowe siły nauczycielskie w celu optimalnego odpromieniowywania na ośrodki w/f gminne.

III. W skład ośrodków w/f gminnych z siedzibą w poszczególnych gminach, posiadających nauczyciela(i) z W. K. N. w/f, ewentualnie z kursem wakacyjnym w/f, wchodzą wszyscy nauczyciele szk. powszechnych, prowadzący w/f w szkołach danej gminy.

Ośrodki w/f gminne mają za zadanie:

1. utrzymywać przez swych przedstawicieli (po 1 z każdej gminy) kontakt ścisły z ośrodkiem w/f powiatowym (p. 4 ośr. w/f pow.),

2. drogą konferencyj łączyć nauczycieli prowadzących w/f dla planowej organizacji pracy w szkołach poszczególnych gmin; na konferencjach tych przedstawiciel ośrodka w/f gminnego, po uprzedniem zaznajomieniu się z warunkami pracy na miejscach, omawia i przekazuje uzyskany w ośrodku w/f powiatowym materjał programowy dla dalszego stosowania go na terenie szkół danej gminy.

W ten sposób planowana organizacja w/f szk. na terenie Okręgu Szkolnego Wileńskiego przewiduje w dalszym swym rozwoju instytucję instruktorów w/f powiatowych, co jeszcze bardziej przyczyni się do zagwarantowania ciągu planowej, celowej i dostosowanej do warunków miejscowych pracy nad w/f dziatwy i młodzieży szkół powszechnych.

Następnie na prośbę instr. R. Czyżewskiego p. instr. M. Krawczyk zaznajomił uczestników konferencji z organizacją pracy w/f szk. na terenie Okręgu Szkolnego Warszawskiego. W p. 4 progr. instr. R. Czyżewski zobrazował różnorodne, a trudne warunki pracy, w jakich nauczyciel szkoły powszechnej prowadzi w/f na terenie naszego Okręgu i podał jednocześnie wskazówki o charakterze metodyczno-dydaktycznym. W p. 5 progr. nauczyciel w/f p. J. Truchanowicz w lekcji pokazowej z młodzieżą kl. VI i VII gimn. państw. im. św. Kazimierza w N.-Wilejce zademonstrował sposoby wplatania w lekcje gimnastyki elementów z zakresu pięściarstwa.

W p. 6 i 8 progr. nauczyciele w/f p. p. J. Lisowski i J. Truchanowicz przerobili z grupą męską uczestników konferencji program obowiązujący ćwiczeń z zakresu pięściarstwa dla hufców szkolnych P/W. W tym czasie grupa żeńska przerobiła z nauczycielem w/f p. M. Tomaszewskim zasób materjału ćwiczebnego z zakresu pląsów (p. 7. progr.) oraz w p. 9 progr. z instr. w/f R. Czyżewskim — zasób materjału ćwiczebnego z użyciem piłeczek, stosowany metodą bezpośredniej celowości ruchu.

W p. 10 progr. omówiono przerobiony materjał z zakresu pięściarstwa i sposób przeprowadzania tegoż.

P. Naczelnik J. Błoński zaznacza, że czynnikiem decydującym o wprowadzeniu pięściarstwa w miejsce walki na bagnety jest przedewszystkiem bojowy charakter tego sportu, gdy walka na bagnety okazała się ćwiczeniem zbyt forsownem dla młodzieży.

Przy omawianiu przerobionych pląsów zwrócono uwagę, iż pląsy ludowe winny znaleźć szersze zastosowanie w szkołach, materjał zaś czerpać należy z tańców regionalnych, przedstawiających bogactwo form i rodzajów ruchu.

Do zbierania tego materjału jak najusilniej zachęcał zebranych p. Naczelnik J. Błoński.

P. Instr. w/f R. Czyżewski omówił przerobiony z grupą żeńską zasób ćwiczeń z użyciem piłeczek, prowadzonych metodą bezpośredniej celowości ruchu, zaznaczając, iż ćwiczenia te odpowiednio dozowane w normalnych lekcjach gimnastyki wzbudzają w ćwiczących duże zainteresowanie, a jednocześnie wywołują pogodny nastrój, pozwalają na indywidualizację ruchów, zmuszając jednak do prawidłowego wykonania tychże, zasób zaś tych ćwiczeń stosowany w szkole powszechnej służy jednocześnie formą przejściową od ćwiczeń zabawowo-naśladowczych do ćwiczeń o formie ścisłej.

Następnie omawiano organizację pracy w/f szk. w myśl przedłożonych planów. Myśl ta winna znaleźć pełne zrozumienie wśród wszystkich nauczycieli w/f, pragnących przyczynić się do podniesienia poziomu w/f szk. na terenie całego Okręgu Szk. Wileńskiego. Zapoczątkowując tę pracę, p. instr. Czyżewski rozdaje uczestnikom zjazdu zasób materjału z zakresu gier i zabaw w szkole powszechnej i w dalszym ciągu referuje pkt 12 pr. — układ wzorca lekcyjnego i sposób opracowywania seryj wzorców lekcyjnych dla poszczególnych oddziałów szkoły powszechnej.

Budując przykładowy wzorzec na ujednostajnionym dla wszystkich oddziałów szkoły powszechnej toku lekcyjnym, w wywodach swych podkreśla stałe przestrzeganie zasady łączności międzyćwiczeniowej i ciągłości międzywzorcowej dla otrzymania wzorca i seryj wzorców jako logicznej całości. Dyskusję nad w/w tematem proponuje odłożyć do czasu wypróbowania przez obecnych podanego sposobu opracowywania wzorców, ewentualnie do przyszłej konferencji okręgowej.

Na tem program konferencji został wyczerpany. W przerwach konferencyjnych uczestnicy zwiedzali na miejscu urządzoną przez miejscowych nauczycieli w/f wystawę książek i czasopism z dziedziny w/f.

Zamykając obrady, p. Naczelnik Błoński wyraża nadzieję, że postulaty i program pracy wysunięte w czasie konferencji będą w najbliższym czasie zrealizowane; realizacja tychże w dobie dzisiejszej, w okresie zmian organizacji szkoły polskiej, nabiera szczególnego znaczenia. Na zakończenie dziękuje Kuratorjum, instr. Czyżewskiemu i wszystkim uczestnikom konferencji, którzy, doceniając ważność sprawy, licznie stawili się na konferencję.

P. instr. Czyżewski dziękuje p. Naczelnikowi Błońskiemu za udzieloną pomoc w zorganizowaniu konferencji i przewodniczenie obradom, wszystkim zaś uczestnikom — za życzliwą współpracę, zaznaczając, że w myśl postanowień następna konferencja powiatowych przedstawicieli w/f (po 1 z każdego powiatu) odbędzie się w czasie najbliższym.

Akcja śpiewacza na terenie Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

W dniach 2 — 5 go lutego b. r. odbyła się w Wilnie konferencja dyrygentów chórów i orkiestr szkolnych i pozaszkolnych, na którą przybyli dyrygenci delegowani po dwóch z każdego powiatu.

Na konferencji omówiono cele i zadania akcji śpiewaczej na terenie Okręgu Szkolnego Wileńskiego oraz sposoby pracy i organizacji chórów, orkiestr i „świąt pieśni"; opracowano pieśni obowiązujące wszystkie chóry; przedyskutowano repertuar chórów szkolnych i ludowych; zapoznano się z pracą wileńskich chórów i orkiestr szkolnych i artystycznych (chór „Echo" i chór „Hasło").

Oprócz tego wydelegowani dyrygenci mieli możność przesłuchania szeregu lekcyj śpiewu i gry na instrumentach przeprowadzonych przez najwybitniejszych nauczycieli m. Wilna.

Sprawozdanie

z wpływów na Fundusz Komitetu Fundacji ku czci ś. p. Żwirki i inż. Wigury.

Młodzież 1-szego Społecznego Gimnazjum Koedukacyjnego w Grodnie złożyła	zł. 17.05
Młodzież 4-letniej Koeduk. Szkoły Handlowej P. M. S. w Baranowiczach złożyła	„ 30.50
Razem	zł. 47.55

45.

KOMUNIKATY.

Konkurs na plakat schroniska wycieczkowego nad jeziorem Narocz.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego w Wilnie ogłasza konkurs na plakat na następujących warunkach:

1. Plakat ma mieć wymiar 75×55 i ma być dostosowany do wykonania techniką litograficzną w 3 do 4 kolorach.

2. Plakat treścią swoją winien reklamowo podkreślać najogólniejszą

ideę turystyki z zaakcentowaniem sportów wodnych: żeglarstwa i kajakowania, na tle pięknego krajobrazu Wileńszczyzny.

3. Tekst plakatu ma brzmieć:

Schronisko Wycieczkowe nad jez. Narocz, na Wileńszczyźnie.
(Największe i najpiękniejsze jezioro w Polsce).

Dojazd do st. kol. Kobylniki. Z Wilna bezpośrednie połączenie.
Czynne od maja do października.

4. Za najlepsze prace Kuratorjum wyznacza 2 nagrody, a mianowicie: I-sza nagroda zł. 150 i II-ga nagroda zł. 100, przyczem prace nagrodzone stają się własnością Kuratorjum i mogą być wykorzystywane bez ograniczeń, ponadto Kuratorjum zastrzega sobie prawo ewentualnego kupna prac nienagrodzonych po cenie zł. 25.

5. Termin nadsyłania prac konkursowych upływa dnia *20 marca 1933 r.* o godz. 14-ej.

6. Prace należy nadsyłać pod adresem: Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego w Wilnie, ul. Wolana 10 w zaklejonem opakowaniu, w kartonach (nie w rulonach) z napisem: konkurs na plakat schroniska wycieczkowego nad jeziorem Narocz, zaopatrzone godłem wraz z zapieczętowaną kopertą, opatrzoną także na zewnątrz godłem i mieszczącą wewnątrz imię, nazwisko oraz dokładny adres autora.

7. Sąd Konkursowy zostanie powołany przez Kuratorjum. Wszelkich informacyj udziela p. Bolesław Łucznik, instruktor Okręgu Szkolnego, w lokalu Kuratorjum, wejście od zaułka św. Michalskiego, drugie piętro.

Repertuar pieśni
obowiązujących wszystkie chóry szkolne i pozaszkolne na terenie Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

1. „Jeszcze Polska nie zginęła", wykonanie unisono (śpiewnik „Święto pieśni" cz. I).

2. „Za naszym Wodzem" muz. B. Wallek-Walewskiego, na 1 lub 2 głosy (śpiewnik szkolny cz. I-a D-ra J. Życzkowskiego).

3. „Ojcze z Niebios Boże Panie", muz. Moniuszki (śpiewnik „Ulubione pieśni" Jotejki) wyk. unisono.

4. „Oj ziemio", muz. Maszyńskiego, wykonanie unisono, („Święto Pieśni" cz. I).

5. „Wilja", popularna pieśń wileńska, wykonie unisono.

6. „Niesiemy plon", mel. ludowa (śpiewnik: „75 pieśni marszowych" Hławiczki), wykonanie unisono.

7. „W zielonym gaiku", mel. ludowa wileńska, wykonanie na 1 lub 2 głosy (Polski Solfeż, cz. I).

8. „Po nocnej rosie", muz. Moniuszki, wykonanie unisono.

9. „Ułani", marsz, melodja ludowa na 1 lub 2 głosy (śpiewnik: „75 pieśni marszowych", Hławiczki).

10. „Dyl, dyl" kanon, (śpiewnik: „75 pieśni marszowych", Hławiczki).

11. „Lawonicha" pieśń ludowa białoruska, wykonanie unisono przy akompanjamencie kapeli ludowej wraz z tańcem.

„Suktinis"—pieśń ludowa litewska (z tańcem).

Okręgowy Chór Nauczycielski.

Najbliższa próba Okręgowego Chóru Nauczycielskiego w Wilnie od będzie się w niedzielę 5-go marca b. r. o godzinie 12-ej w lokalu Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego im. T. Zana w Wilnie, Ostrobramska 29.

W sprawie filij Okręgowego Chóru Nauczycielskiego oraz w sprawie nut opracowywanych pieśni w Okręgowym Chórze Nauczycielskim należy się zwracać do Instruktorki muzyki i śpiewu p. Br. Gawrońskiej. (Wilno, Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego, ul. Wolana 10).

Ochranianie młodzieży przed szkodliwemi następstwami mrozów w czasie zajęć przysposobienia wojskowego.

W związku z wielkiemi mrozami przypominam i proszę o wydanie w najkrótszej drodze zarządzeń odbywania ćwiczeń p. w. możliwie około południa, w ciepłych ubraniach, rękawicach, nausznikach, nie w samych drelichach, te należy wdziać na ubranie zwykłe, zezwalać na ćwiczenia w samych ubraniach cywilnych. Zaznaczam, że dla przygotowanego hufca, przy odpowiednio prowadzonych ćwiczeniach, mróz nie stanowi przeszkody, owszem jest jednym z warunków hartowania młodzieży junackiej.

Dyrektor Państwowego Urzędu WF. i PW.
(—) *Kiliński*, płk. dypl.

Nr. 200-25 — wyszk. — Warszawa, dnia 25 stycznia 1933 r.

Obniżenie taksy za naświetlanie lampą kwarcową.

Wileński Urząd Wojewódzki pismem z dnia 30 stycznia Nr. P. Z.II 10/8 powiadomił, że opłata za naświetlanie lampą kwarcową funkcjonarjuszów państwowych i ich rodzin w przychodni w Wilnie (Wielka 51) została zmniejszona do 1 zł. za seans, przyczem chorzy opłacają 50% taksy t. j. po 50 groszy.

Ulgi dla zbiorowych wycieczek szkolnych.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Wilnie pismem z dnia 9 lutego 1933 r. Nr. H. T.I 2/2 powiadomiła, że Ministerstwo Komunikacji zarządzeniem z dnia 13 stycznia r. b. Nr. H. O. U. 32, zezwoliło na stosowanie 75% zniżki od cen normalnych przy zbiorowych przejazdach wycieczek szkolnych państwowemi kolejami wąskotorowemi.

Zezwolenie na wyświetlanie filmów.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego pismem z dnia 17-II 1933 r. Nr. O-3562/33 wydało zezwolenie dla Koła Prehistoryków studentów U. S. B. w Wilnie na wyświetlanie filmów o treści naukowej i rozrywkowej oraz na wygłaszanie odpowiednich, związanych z treścią filmów — referatów na terenie szkół Okręgu Szkolnego Wileńskiego po uprzedniem każdorazowem porozumieniu się z dyrektorem względnie kierownikiem szkoły.

Nr. O. 3562/33.

46.

WYDAWNICTWA.

Album p. t. **Marszałek Piłsudski.**

Album p. t. Marszałek Piłsudski obejmuje w 115 zdjęciach rotograwirowych całokształt życia największego męża Polski współczesnej oraz życiorys pióra Wacława Sieroszewskiego. Cena w oprawie zł. 6 egzemplarz, bez oprawy zł. 5. Wydawnictwo „Świat w obrazach" Wł. Dzwonkowskiego i St. Radlińskiego Warszawa, Senatorska 11.

Oświata i Wychowanie.

Zeszyt 1. Warszawa 1933.

Treść:

Od redakcji. Ustawa o Ustroju Szkolnictwa. Myśli przewodnie. Ustrój Szkolny przed Ustawą i według Ustawy. Wykresy i Uwagi. *H. Kaufman* — Z walki o nowy ustrój szkoły średniej w Europie. *W. Adamiecki* — Państwowa Komisja Oświaty Zawodowej. *K. Żbierski*— Podstawy Organizacji Roku Szkolnego. *A. Nowak*—Szkolnictwo i Oświata w budżecie Państwa na rok 1933/34. Kronika. 1. Z prac Ministerstwa W. R. i O. P. 2. Z kraju. 3. Z zagranicy. Przegląd Czasopism Pedagogicznych. Książki.

Czasopismo ilustrowane—**„Echa Leśne"**.

„Echa Leśne" postawiły sobie za cel dotrzeć do społeczeństwa, szerząc na swoich łamach ideę propagandy lasu i leśnictwa polskiego. Z artykułu p. t. „Szkolne Towarzystwa Leśne we Francji" („Echa Leśne" Nr. 1 styczeń 1933 str. 8) widać, że idea ta stała się już oddawna popularną w społeczeństwach zachodnich i jest przedewszystkiem realizowana wśród młodzieży szkolnej. Dziatwa szkolna, uczestnicząc w pracach szkolnych towarzystw leśnych, „rozumie łatwo, że ma się przyczynić do wykonania rzeczy nietylko pożytecznych lecz niezbędnych, że kraj może pracą swą wzbogacić i upiększyć".

To też zainteresowanie się propagandą lasu, organizowanie towarzystw leśnych na gruncie szkolnym, popularyzowanie lasu, jego wszechstronnie dobroczynnego znaczenia dla Państwa i niezastąpionej wartości pod względem gospodarczym, zdrowotnym, kulturalnym, obrony Kraju leży w granicach działalności kierownika, wychowawcy i nauczyciela dziatwy szkolnej i młodzieży, a szczególnie nauczyciela szkoły powszechnej, którego wpływ sięga i poza szkołę.

Czasopismo „Echa Leśne" zostało przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego dozwolone do bibljotek szkół wszelkich typów i ze względu na krzewienie umiłowania lasu zaleca się jako pismo nietylko do bibljotek szkolnych, ale również do bibljotek nauczycielskich.

Pragnąc udostępnić zaabonowanie „Ech Leśnych" możliwie wszystkim szkołom i nauczycielom, Administracja czasopisma przyznała szkolnictwu ulgę w tej samej wysokości, co i dla członków Związku Leśników. Prenumerata wynosi:

	Zwyczajna	Ulgowa
Kwartalnie	4 zł.	3 zł.
Półrocznie	7 zł. 50 gr.	5 zł. 50 gr.
Rocznie	14 zł.	10 zł. 50 gr.

Redakcja i Administracja „Ech Leśnych" Warszawa, Żórawia 13.
Konto czekowe P. K. O. 5.755.

47.

KSIĄŻKI

nabyte przez Centralną Bibljotekę Pedagogiczną w grudniu 1932 roku i w styczniu 1933 r.

Staff L. Igrzysko (Pisma, t. IX). Warszawa 1932.
Björksten E. Gimnastyka kobiet. Cz. I. Kraków 1929.
Rzymowski. W walce i burzy. — Hołówko na tle epoki. Warszawa 1932.
De Kruif P. Łowcy mikrobów. Warszawa 1932.
Laskowski K. Boks. Warszawa 1932.
Lipawski M. Sport kajakowy. Lwów 1930.
Prochowski i in. Hockey na lodzie. Poznań 1929.
Aleksandrowicz A. Sport żeglarski, Lwów 1930.
Zaruski M. Nawigacja jachtowa. Warszawa 1932.
Bukowski K. i Cepnik H. Ignacy Mościcki, Prezydent Rz. P. Lwów 1930.
Sierpiński W. Zarys teorji mnogości, cz. II. Topologja ogólna. Warszawa 1928
Wilkosz W. Arytmetyka liczb całkowitych. Kraków 1932.
Szydłowski T. Stanisław Wyspiański. Warszawa 1930.
Szymkiewicz D. Ekologja roślin. Lwów 1932.
Knickerbocker H. Quo vadis, Europa.
Herzl T. Pamiętniki. T. I. Warszawa 1932.
Szczutowski S. Nad głębiami „Wesela". Kraków 1932.
Kridl M. Historja literatury polskiej. Cz. V—II Młoda Polska. Warszawa 1933.
Meissner J. Żwirko i Wigura — Załoga R.W.D. Warszawa 1932.
Hajewicz J. i Jaworski S. Kryzys wychowania i oświaty. Warszawa 1932.
Roguska Z. i Korupczyńska R. Przy choince. Warszawa 1933.
Bystroń J. Dzieje obyczajów w dawnej Polsce. Wiek 16—18. Warszawa 1932.
Jeans J. Niebo—astronomja dla laików. Warszawa 1933.
Piłsudski J. Pisma wybrane. Warszawa 1932.
— Kalendarz nauczycielski 1933. Warszawa 1933.
— Poland — History — Culture — Civilisation. Warszawa 1932.
Orzechowski St. Lekcje praktyczne historji, oddział IV. Częstochowa 1933.
Zamoyski T. Za kulisami współczesnej chemji. Warszawa 1933.
Dyktorowa Z. Jak się bawimy—gry i zabawy śpiewne. Warszawa 1933.
Vitel-Wierczyński S. Bibljografja, jej istota i początki. Lwów 1923.
Themerson S. Poczta (dla dzieci). Warszawa 1932.

Tomanek L. Ignacy Łukasiewicz – twórca przemysłu naftowego. Krośno 1932.
Sieczka Fr., ks. Wskazówki metodyczne do ćwiczeń matemat. I. Warszawa 1932.
Wilczyński J. O dobrych zwyczajach akademickich... Wilno 1932.
Skwarczyńska S. Szkice z zakresu teorji literatury. Lwów 1932.
Wyspiański S. Dzieła, t. VII. Rapsody, wiersze. Warszawa 1932.
Zieliński T. Trzy studja. Zamość 1922.
„ „ Grecja Niepodległa.
Burzyński W. Z Karpat (wspomnienia myśliwskie). Warszawa 1933.
Kurek. Mont Everest. 1924. Warszawa 1933.
Malewska H. Wiosna grecka. Warszawa 1933.
Szczawiński S. Wicher. Warszawa 1933.
Zaleski S. Największe zwycięstwo. Warszawa 1933.
Żeromski S. Dziennik podróży. „ „
Meadowcroft W. Edison—życie i dzieła. Warszawa 1933.
Chmieleńska M. Kuchnia nowoczesna. Warszawa.
Mandukowa I. Rachunki Pani Domu. Warszawa 1932.
Mortkowiczówna H. Po obu stronach szosy. Warszawa 1932.
Składkowski-Sławoj F. Moja służba w brygadzie. Tom II. Warszawa 1933.
Jezierski. Piłsudski. Tom I—II. Warszawa 1932.
Lepecki M. Podróż do Egiptu—1932 z Marszałkiem Piłsudskim. Warszawa 1932.
Barszczewski S. Tajemnica jeziora Bangweolo. Warszawa 1933.
Stefanowicz D. Jak i co czytać? Warszawa.
Suchodolski B. St. Brzozowski i A. Świętochowski. Warszawa 1932.
Wachtel J. Badania nad ejdetyzmem w szkołach łódzkich. Łódź 1932.
Pobóg-Malinowski W. Akcja bojowa pod Bezdanami 26-IX. 1908. Warszawa 1933.
Sygietyński A. Pisma krytyczne wybrane, cz. I—II. Warszawa 1932.
Witwicki W. Psychologja. T. II. Lwów 1933.
— Річнік перший з калэндарем Украіньскаго Еконамічного Бюра у Варшаві. Warszawa 1933.
— Pod znakiem odpowiedzialności i pracy — 10 wieczorów. Warszawa 1933.
Kłosiński W. Drugi rok nauki szkolnej. Kraków 1933.
Rowid H. Rozbrojenie duchowe, a nowa szkoła. Kraków 1933.
Zuławski W. Słowo o przyjacielu poety i o nim [o Wyspiańskim]. Kraków 1932.
Faulbaum P. Das erste Schuljahr im Zeichen des Gesamtunterrichtes Leipzig 1931.
Strowski F. Tableau de la littérature française au 19-e et au XX-e siécle Paris.
Gallouédec Z.—Maurette F. Géographie... [cykl podręczników (7) na szkoły średnie]. Paris 1932.
Berent W. Próchno—powieść, cz. I—II. Warszawa.
Dąbrowska M. Noce i dnie. I. Bogumił i Barbara. II. Wieczne zmartwienie. Warszawa 1932.
Stawski M. Moje miasteczko—ludzie i zwierzęta. Lwów.
Kudliński T. Wygnańcy Ewy—powieść. Kraków 1932.
Huxley A. Nowy wspaniały świat. Warszawa 1933.
Baring M. Daphne Adeane—powieść. Warszawa 1933.

Galsworthy J. Saga rodu Forsytów. I. Posiadacz. Warszawa 1930.
„ „ „ „ „ II. Babie lato. „ „
„ „ „ „ „ III. Przebudzenie. „ „
„ „ I. Biała małpa
„ „ II. Srebrna łyżka } Nowoczesna komedja, Warszawa 1930.
„ „ III. Łabędzi śpiew
Maugham S. Okrągły tuzin. Warszawa 1932.
Strug A. Żółty krzyż. T. I—III. Warszawa 1932.

48.

SPROSTOWANIE.

W Dzienniku Urzędowym K. O. S. Wil. Nr. 11 z 1932 r. na stronie 376 w wierszu 15 od góry określa się „p. o. kierown.“ — winno być „kierown.“.

Część nieurzędowa.

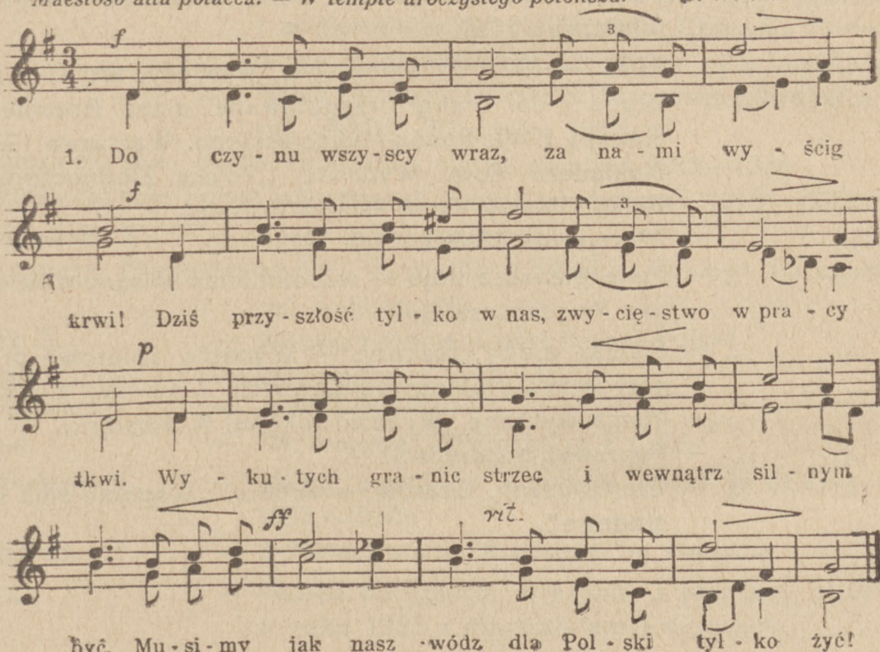
49.

Pieśń obowiązująca wszystkie chóry szkolne i pozaszkolne.

Za naszym Wodzem.

(Wyścig pracy).

Maestoso alla polacca. — W tempie uroczystego poloneza. *B. W. Walewski.*

2. Rycerski umilkł huf, przekujmy zbrojną stal.
Dziś praca rąk i głów zwycięstwo trwałe da!
Do pracy wszyscy wraz, na znoje, trudy dnia;
Do czynów czas, już czas — Już wyścig pracy trwa.

Ze śpiewnika D-ra J. Życzkowskiego

50.

Dzieła Marszałka Piłsudskiego.

Józef Piłsudski o sobie—Z Pism, rozkazów i przemówień Komendanta. Zebrał i wydał Z. Zygmuntowicz. Warszawa. Lwów. Nakładem Panteonu Polskiego we Lwowie.

„ „ Pierwszy Marszałek Polski — Psychologja więźnia. Polska odbitka z „Revue Penitentiaire de Pologne" Warszawa 1931.

„ „ 1926 — 1929. Przemówienia, wywiady, artykuły zebrane i do druku przygotowane przez Antoniego Anusza i Wł. Pobóg-Malinowskiego. Warszawa 1930. Nakładem Tow. Wydawn. „Polska Zjednoczona". Skład Główny. Dom książki Polskiej.

„ „ — 22 stycznia 1863 r.

„ „ — Moje pierwsze boje — wspomnienia spisane w twierdzy Magdeburskiej.

„ „ — Pisma, mowy, rozkazy. — Wydanie zbiorowe prac dotychczas drukiem ogłoszonych. T. I — IV, VII, VIII

„ „ — Pisma wybrane. Wyboru dokonał K. Kosiński.

„ „ — Poprawki historyczne.

„ „ — Czeremoszno, Ożarów — zobacz „Wspomnienia legjonowe".

51.

Dzieła o Marszałku Piłsudskim.

Ant. Anusz — Rola Józefa Piłsudskiego w życiu Narodu i Państwa. 1927. Bibljoteka Wydawnictwa „Głosu Prawdy", Warszawa, Nowy Świat 22.

„ — Z powodu oświadczenia Marszałka Piłsudskiego z dn. 1 lipca 1928 r. Przypomnienia i uwagi. 1929. Warszawa. F. Hoesick.

Bandurski W. Biskup. — Krwi ofiarnej cześć.

Generał Camon — Zwycięski manewr Marszałka Piłsudskiego przeciw bolszewikom, sierpień 1920 r. Studjum strategiczne. Z franc. przełożył Mjr. Dr. Józef Andrzej Teslar. Warszawa 1930. Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy.

Ign. Daszyński — Wielki Człowiek w Polsce. Szkic psychologiczno-polityczny. Wyd. Warsz. Oddz. Tow. Uniw. Robotniczego. Warszawa 1925.

Ubr. D'Abernon — Osiemnasta decydująca bitwa w dziejach świata pod Warszawą 1920 r. Autoryzowany przekład z angielskiego. Wydał Dr. Artur Dobiecki z przedmową P. Ministra Spr. Zagr. Augusta Zaleskiego. Skład Główny: Drukarnia Mazowiecka. Szpitalna 1, tel. 649-04. Warszawa 1932.

— Dziesięciolecie odrodzenia polskiej siły zbrojnej 1918—1928.

— Dziesięciolecie Polski odrodzonej. Księga pamiątkowa 1918—1928.

Dzwonkowski W. — Józef Piłsudski.

— „Genjusz Niepodległości". Wyd. 3-e książki „Józefowi Piłsudskiemu w hołdzie".

Hińcza S. — Pierwszy żołnierz odrodzonej Polski.

Jasiński Z. — Wspomnienia 1914—1922.

Jędrzejewicz J. — Józef Piłsudski.

Jura A. — Jak wojował Piłsudski za Polskę.

Kwiatkowski W. — Walka o wolność i potęgę Polski (z dziejów lat 1863—1930).

Lepecki M. — Z Marszałkiem Piłsudskim na Maderze.

„ — Podróż do Egiptu, wrażenia z podróży, odbytej w roku 1932 z Marszałkiem Piłsudskim.

Lipiński Wacław — Szlakiem I Brygady. Główna Księgarnia Wojskowa. Warszawa 1927.

„ — Walka zbrojna o niepodległość Polski. 1905—1918.

Mereżkowski D. — Józef Piłsudski.

Musiałek J. M. — Rok 1914—przyczynek do dziejów Brygady J. Piłsudskiego.

Myślińska Z. — Naczelnik Państwa Józef Piłsudski.

Olechowski G. — Wódz — powieść o J. Piłsudskim.

Opałek M. — W dworku na Litwie.

— Pieśń o Józefie Piłsudskim.

Pobóg-Malinowski W. — Akcja bojowa pod Bezdanami 26.IX.1908.
— Niepodległość—czasopismo. Tom I-I—VII.
Roszko S. — Nasz Wódz Naczelny.
Rzymowski W. — Piłsudski — życie i czyny.
Sieroszewski W. — J. Piłsudski.
„ — Marszałek Józef Piłsudski.
Jan Starzewski — Józef Piłsudski. Warszawa. Hoesick 1930.
Wojciech Stpiczyński — Krwawy, pracowity Cud 1920 roku. Warszawa 1930. Tow. Wyd. im. Mikołaja Reja. Skład Główny. Dom Książki Polskiej.
— Świat w obrazach — Marszałek Józef Piłsudski 115 zdjęć. Tekst opracował Wacław Sieroszewski. Wydawn. Wł. Dzwonkowskiego i St. Radlińskiego, Warszawa, ul. Senatorska Nr. 11 1931 r.
— Wilno—Legjony 6.VIII.1914—6.VIII.1928.
— „ wyzwolone — jednodniówka 10.XI.30.
— Wspomnienia legionowe — materjały z dziejów walk o niepodległość, cz. I—II.
— Za kratami więzień i drutami obozów (wspomnienia więźniów ideowych 1914—1921).
Zawisza Z. — Nasz Naczelnik.
Edmund Jezierski — Piłsudski. 2 tomy Wydawn. Stanisława Cukrowskiego w Warszawie.

52.

Obchody i uroczystości szkolne.

Nie ulega wątpliwości, że należyta organizacja uroczystości szkolnych może mieć pierwszorzędne znaczenie dla wychowania obywatelsko-społecznego.

Zdaje się nic w życiu szkolnem nie zespala młodzieży w takim stopniu, jak właśnie przygotowania do uroczystego obchodu, kiedy to młodzież różnych warstw społecznych i grup narodowościowych *praktycznie* wdraża się do zgodnego *współżycia* i *działania* celem realizacji *możliwie najlepszej* wspólnego ideału na gruncie najżywszych własnych zainteresowań. I nietylko młodzież dzięki obchodom skupia się samorzutnie w naturalne grupy pracy; wpływ wychowawczy obchodu szkolnego sięga wgłąb grona nauczycielskiego, zbliża wszystkich nauczycieli we wspólnej pracy, stwarza najwłaściwszą korelację przedmiotów, zespala duchowo profesora z młodzieżą skuteczniej niż na lekcjach, pociąga do współpracy ze szkołą najróżnorodniejsze grupy rodziców.

Publiczny występ w jakiejkolwiek formie młodzieży szkolnej jest *zawsze* opromieniony młodzieńczą ambicją, aby przedsięwzięcie wykonać jak najlepiej. Niezawsze młodzież umie zastanowić się nad uzgodnieniem *środków* i *celów*, niezawsze umie zapewnić swym imprezom należyty poziom, ale nigdy tego rodzaju niedociągnięcia nie pochodzą ze złej woli lub z braku ambicji, raczej z defektów organizacji i tłumienia młodzieńczej wynalazczości przez szablon (czasem przez niewczesną „opiekę" starszych).

Zdając sobie całkowicie sprawę z tego, jak wiele czasu pochłania młodzieży przygotowanie do obchodu szkolnego, nie uważamy wysiłków jej i nauczycieli za zmarnowane, o ile liczba obchodów nie jest za duża, inicjatywa w organizowaniu uroczystości nie jest narzucona, a forma wypowiedzenia się jest szczera.

Młodzież jest wrażliwa na wielkie wydarzenia dziejowe, gotowa jest żywo reagować na rocznice historyczne lub wybitniejsze fakty współczesności. Urządzanie uroczystości i obchodów zaspokoją *naturalną bilogiczną dążność młodzieży* do rozszerzenia *życia* i zespalania się z najszczytniejszemi przeżyciami i kulturalnemi zdobyczami ludzkości.

Uroczysty obchód może też być sprawdzianem stopnia dojrzałości młodych i ich kierunku ideowego.

Jeżeli pomimo tych jasnych przesłanek o doniosłem znaczeniu obchodów szkolnych (natury psychologicznej i wychowawczej) dają się zau-

ważyć pesymistyczne wnioski, kwestjonujące wartości obchodów szkolnych, należy, jak sądzę, podać krytycznemu rozpatrzeniu nie ideologję i nastawienie młodzieży lub cele uroczystości, ale *sposoby urządzania uroczystości szkolnych*.

Właściwie utarł się i skostniał jeden sposób obchodu szkolnego, polegający na wygłoszeniu odczytu, deklamacji i występach chóru lub orkiestry. Dobór materjału, składającego się na obchód, zwykle bywa przypadkowy, wykonanie przy największych wysiłkach szablonowo-poprawne i nudne, zwłaszcza dla młodzieży, podlegającej zazwyczaj przymusowej „przedświątecznej" tresurze.

Nierzadko zamiast radości w obchodzie mamy obraz smutku i udręki kiedy młodzi wychowankowie, urodzeni w niepodległej Polsce, muszą prawem kaduka patetycznie deklamować *o niewoli* i kajdanach, a śpiewać o mogiłach i Sybirze.

Często prawdziwemi ofiarami obchodów szkolnych są ci młodzieńcy, którzy zdradzili jakieś uzdolnienie np. wokalno-muzykalne, na ich bowiem spada ciężar „występu", na nich spoczywa „oficjalny" obowiązek reprezentacji młodzieży, na nich wreszcie stępia się ostrze domorosłych krytyków, a niekiedy skupia się niezadowolenie „organizatorów".

Jest rzeczą naturalną i pocieszającą, że młodzież, nie mając aspiracyj do wytwarzania „fachowców" w zakresie uroczystości szkolnych, stara się wykręcić od „występów", a jeżeli nie udaje jej się tego uniknąć, spełnia narzucone zadania mechanicznie, bez odpowiedniego i osobistego zainteresowania. Powierzchowny obserwator może z takiego zachowania się młodzieży wyprowadzić nieoględną konkluzję, że obecna generacja nie ma wrażliwości obywatelskiej, zmysłu estetycznego, zainteresowania hist. i t. p. W rzeczywistości zaś młodzież nieświadomie protestuje przeciw szablonowi i werbalizmowi, który się rozpanoszył u nas w uroczystościach szkolnych.

Czy nie należy zastanowić się nad tem, że dotychczas w szkołach z okazji najróżnorodniejszych rocznic, czy też ważnych wypadków we współczesnem życiu kulturalnem i państwowem, zawsze *jednakowo* organizuje się święto z tradycyjnym referatem, deklamacjami, śpiewem i muzyką? Czyż poza temi formami niema innych sposobów wyróżnienia dnia, poświęconego bohaterowi lub rocznicy historycznej? Czyż podobna święto imienin żyjącego wśród nas Bohatera święcić tak samo, jak rocznicę Konstytucji 3 maja lub klęskę 63 r.?

Czyż człowiek nie może dać wyrazu swym uczuciom i przekonaniom inaczej, niż tylko w formie słownej—odczytu, śpiewu i deklamacji? A jednak, niestety, tak się ustaliło w ogromnej większości szkół,

iż poza te formy słowne nie wykracza pomysłowość tych, którzy „święta" organizują.

Nic dziwnego, że młodzież zniechęca się do „obchodów", widząc w nich przykry oklepany konwenans i tradycyjną werbalną martwotę.

Aby ratować młodzież przed zniechęceniem w podobnych sytuacjach, aby zachować dla niej krzepiącą wartość uroczystości szkolnych, a dla szkoły ich doniosłe wychowawcze znaczenie, *trzeba je* odpowiednio zreorganizować i przystosować tak do potrzeb psychiki młodzieńczej, jak i nakazów społecznych współczesnego życia.

Trzeba sobie wreszcie uświadomić, że wyrażać cześć można nietylko słowem, ale — głębiej i skuteczniej — czynem.

Woluntarystyczne nastawienie dzisiejszego pokolenia znakomicie spopularyzuje taką koncepcję obchodów.

Zadaniem wychowawcy będzie wyczucie tendencyj uczuciowych młodzieży, dyskretne rozważenie fermentującej w niej inicjatywy z okazji mającego się odbyć święta i skoordynowanie indywidualnych pragnień celem zbiorowego wykonania.

Nie wystarczy tu nauczycielowi napisanie lub skorygowanie referatu, nie wystarczy wyszukiwanie wierszy do deklamacji i mozolne zaprawianie do recytacji.

Czegoś innego wymaga organizacja święta szkolnego, a przedewszystkiem skierowania uwagi uczniów na szerokie życie i zawarte w niem bogactwo środków, któremi można wyróżnić w świadomości ogółu wyjątkowy dzień święta narodowego.

Jeżeli młodzież szkół średnich, biorąca udział oddawna w tradycyjnych obchodach, odbywających się w sali szkolnej, umie jako tako śpiewać, deklamować, grać, inscenizować, niech idzie z inscenizacją, muzyką, recytacją i śpiewem do szkół powszechnych, na wieś, na teren powiatu, niech tam swe umiejętności pokaże dzieciom wiejskim, spragnionym czarów przedstawienia teatralnego i żywych obrazów historycznych, niechże podzieli się z dziatwą wiejską swemi umiejętnościami, niech opowie im ładnie bajkę, zaśpiewa pieśń patrjotyczną, wyreżyseruje scenkę, opowie o znaczeniu i istocie święta narodowego.

Przez takie przeniesienie obchodu z sali gimnazjalnej do izb szkolnych i domów ludowych na wsi, młodzież szkół średnich przekona się na widok niezmiernie zaciekawionej dziatwy wiejskiej o swem kulturalnem posłannictwie.

Deklamacja, muzyka, śpiew, odczyt, konwencjonalnie nudne i prawie nikomu niepotrzebne w mieście — staną się czemś niezmiernie doniosłem, pięknem, budującem na wsi. Wykonawcy poczują w sobie „iskrę

bożą", przekonają się o celowości i wielkiem znaczeniu swych produkcyj i wyrosną we własnych oczach, niosąc w mroki i opieszałość wsi swoją werwę młodzieńczą, piękno estetyczne i ziarna rozumnej oświaty.

W ten sposób uczniowie szkoły średniej nietylko pogłębią w sobie poczucie wartości własnej pracy i otrzymają naturalne zadowolenie, ale zbiorą dużo nowych, nieoczekiwanych spostrzeżeń o życiu naszej wsi, zbogacając w ten sposób swój umysł i serce.

Drugim sposobem zaakcentowania przez młodzież szkolną ważności jakiegoś święta może być dokonanie jakiejkolwiek pracy społecznie pożytecznej. Nie chodzi tu o pracę, wymagającą funduszów lub złożonego aparatu organizacyjnego. Za dużo mamy w naszem życiu społecznem zaniedbań, których usunięcie wymaga tylko odrobiny dobrej woli i rozumu. Usuwać te drobne zaniedbania, które często paraliżują rozwój życia, to znaczy tworzyć nową szczęśliwszą Polskę.

Jeśli więc w tej intencji wychowankowie gimnazjum osuszą cuchnące jezioro, glinankę lub kałużę przez przekopanie rowu, jeżeli załatają nową deską dziurę w mostku, jeżeli poprawią przełaz przez rzeczkę lub obsadzą drzewkami drogę — będą to czyny, któremi można uświetnić obchód święta narodowego.

Jeżeli młodzież gimnazjalna z jakichkolwiek powodów nie może wyjść z obchodem święta poza lokal swej szkoły, niechże ma możność w murach swej uczelni rozwinąć swą pomysłowość i dać wyraz swym zapatrywaniom.

W tym celu nie należy narzucać w przeddzień „święta" obowiązku „uroczystości", ale wdrażać ją do tego zawczasu, okazyjnie przez rozmowy i dyskusje.

Nie należy urządzać często obchodów. Liczmy się z tem, że praca przygotowawcza do wszelkiego obchodu, o ile on ma być wyrazem oblicza szkoły, zajmuje dużo czasu i sił młodzieży.

Ale nie zapominajmy też o tem, że obchód, czy zabawa szkolna są naturalnem uzupełnieniem codziennego życia szkolnego, że w czasie zabawy występuje druga strona młodzieży, często niewidoczna całkowicie dla oczu nauczyciela, stykającego się z nią tylko podczas pracy w klasie, że młodzież wreszcie nietylko zdolna jest do słuchania i patrzenia, ale, zgodnie z prawami rozwoju, ma ambicję, aby *być słuchaną, oglądaną i podziwianą.*

Dajmy więc młodzieży szkolnaj choć zrzadka prawo odegrywania roli „uprzejmego gospodarza" w szkole. Do tego nadaje się obchód święta patrona szkoły.

Ile pomysłowości, szczerego zapału i wynalazczości młodzież może

ujawnić w tego rodzaju uroczystościach, o tem niech świadczy następujący przykład z życia gimnazjum, mającego oficjalnie za patrona M. Kopernika.

Gdy okolicznościowo zwrócono młodzieży uwagę, że w życiu szkolnem niczem, oprócz nazwy, nie zaznaczono stosunku do wielkiego patrona, młodzież głęboko się tem przejęła i po długich dyskusjach w kółkach uczniowskich postanowiono ustalić doroczne święto szkolne ku czci Kopernika.

Grupy młodzieńców zajęły się na własną rękę przygotowaniem do obchodu. Grupa „naukowców“, chcąc wybrać najodpowiedniejszy dzień dla powyższego święta, zajęła się przestudjowaniem życiorysu Kopernika, zaglądając nawet do dzieł w językach obcych — łacińskim i niemieckim. W wyniku tych prac uznano za najodpowiedniejszy termin dzień śmierci wielkiego astronoma.

Kółko historyczne, godnie sekundując filologom, zajęło się regestracją wszelkich pamiątek w mieście, mających jakikolwiek związek z życiem M. Kopernika. Opisano na podstawie autopsji dokładnie stare budynki które tradycja łączy z życiem astronoma, obejrzano starannie pomniki ku jego czci, odświeżono historje ich powstania, poddano krytycznemu rozbiorowi napisy na pomnikach (ciekawe wnioski), przetrząśnięto miejscowe muzeum i bibljotekę miejską, sporządzono niemal wyczerpującą bibljografję kopernikowską, wypożyczono przy udziale władz rzadkie portrety, druki (pierwsze wydanie „De revolutionibus orbium cael.) i urządzono w dniu uroczystości szkolnej wystawę pamiątek po Koperniku.

„Historykom“ pomogli rysownicy i amatorzy fotografji, którzy wzięli na siebie obowiązki ilustratorów i dekoratorów. Praca ich polegała na powiększeniu oryginalnych rysunków astronomicznych Kopernika, na wykaligrafowaniu sentencyj z jego dzieł, na dokonaniu zdjęć fotograficznych, na ozdobieniu auli i korytarzy szkolnych w stylu harmonizującym z osobliwością święta.

Okazało się, że „malarze“ wykonali wspaniałe obrazy allegoryczne według motywów z kalendarza XVII wieku. Pokusili się o sporządzenie z tektury i kolorowego papieru witraży do sali w stylu renesansowym i t. p.

Aby zdobyć fundusze na wydatki, związane z przygotowaniem do uroczystości „kupcy i przemysłowcy“ gimnazjalni odbili w większej ilości pocztówki z podobizną Kopernika według starego portretu, przechowywanego w gimnazjum, rozprzedali je i zdobyli kwotę, wystarczającą nietylko na dekoracje, ale również na wieńce laurowe, które złożono na pomniku Kopernika.

Drugiem źródłem dochodu była wystawa robót ręcznych, połączona ze sprzedażą eksponatów. Tutaj przejawił się głównie „genjusz" klas młodszych, które przygotowały „różności". ze szkła, drzewa i tektury w postaci tomahawków, łuków, tarcz, strojów indjan i t. p. Przedmioty te zostały rozchwytane przez młodzież innych szkół.

Nie pozostała obojętną również orkiestra szkolna, która przygotowała kilka utworów muzyki staro-polskiej i skomponowała nawet hymn kopernikowski do tekstu, nagrodzonego przez Radę Pedagogiczną na uczniowskim konkursie ogólnogimnazjalnym.

Organizacje sportowe uczniów wzięły udział w dekorowaniu budynku, w rozstawieniu wart honorowych, w prowadzeniu gier dla uczniów klas młodszych.

Słowem nie było w gimnazjum ani jednej grupy uczniowskiej, któraby się wydatnie nie przyczyniła do rzeczywistego uświetnienia obchodu.

Entuzjazm młodzieży udzielił się rodzicom. W wyniku tego Komitet Rodzicielski ufundował sztandar szkolny.

Dzięki tej uroczystości Kopernik wrósł w serca młodzieży i wyrósł z nich nad miastem.

Każdy obchód wymaga zgodnie ze swą treścią osobnego podejścia, swoistych środków, swoistej taktyki w przygotowaniu i należytego uwzględnienia warunków miejscowych.

Ustalonych przepisów w tej dziedzinie nie może być.

Jednego tylko niebezpieczeństwa w organizacji uroczystości szkolnych należy się wystrzegać *stale*, a tem jest szablon, narzucony zgóry i bezdusznie wykonywany.

Pedagog, wyczuwający tętno młodych sił w swych uczniach, łatwo uniknie szablonu i płynącej stąd nudy, rozumiejąc, że nudzący się na lekcji lub zabawie szkolnej wychowanek jest najboleśniejszym wyrzutem sumienia i najsurowszym oskarżycielem systemu szkolnego.

Edw. Rzeszowski.

53.

Ognisko Metodyki Przyrodoznawstwa w Wilnie.

Przy gimn. im. J. Lelewela w Wilnie, zostało przez Władze szkolne utworzone Ognisko w celu udoskonalenia nauczania przyrodoznawstwa. W dniu 14 listopada 1932/33 roku szkolnego odbyła się pierwsza konferencja rejonowa nauczycieli szkół średnich i seminarjów nauczycielskich.

Na I konferencji, Kierownik Ogniska wygłosił referat p. t. „Organi-

zacja pracy w Ognisku". W tezach, wysuniętych w referacie, przedstawił podstawy pracy wszystkich członków rejonu na przyszłych kilka lat. Oprócz tego nauczycielka gim. im. Ad. Czartoryskiega D-r K. Wilczyńska przeprowadziła lekcję przykładową w czwartej klasie na temat: „Barwiki roślinne". Po referacie i lekcji odbyła się kilkugodzinna dyskusja. Następna konferencja rejonowa odbędzie się w dniach 1 i 2 maja 1933 r.

Jedną z najważniejszych prac uczestników Ogniska będzie metodyczne opracowywanie tematów, związanych z nauką przyrodoznawstwa, opartych na praktyce szkolnej. Tematy opracowane należy przesyłać do Ogniska w celu referowania na konferencji rejonowej lub grupowej. Wzamian prac uczestników Ogniska Okr. Szkol. Wil. będzie można otrzymywać prace innych Ognisk z całej Polski, a więc przez wspólną wymianę myśli możemy udoskonalać metody nauczania.

Oprócz opracowywania tematów w planie prac Ogniska przewidziane są lekcje przykładowe i wzajemne hospitowanie, które zawsze wyłonią pewne nowe rzeczy. Zetknięcie się osobiste uczestników Ogniska z najrozmaitszych miast i miasteczek, wymiana myśli, zdań i poglądów na sprawę nauczania biologji w szkołach średnich ujednostajni pracę w poszczególnych szkołach. Na lekcjach przykładowych możemy pokazać, w jaki sposób przy nauczaniu przyrody można wpływać na wychowanie państwowe. Wszelką korospondencję w sprawach nauczania przyrodoznastwa należy kierować do Ogniska w drodze urzędowej przez Dyrekcję Gimn. im. J. Lelewela w Wilnie. Dla ułatwienia wyboru tematów do opracowania podaję spis tematów Kur. Okr. Szk. Lwowskiego. Chociaż powyższe tematy nie stanowią zamkniętej całości, są one jednak zebraniem tych zagadnień, których szybkiego rozwiązania domaga się od nauczycieli życie obecnej szkoły.

Kierownik Ogniska
Karol Bohdanowicz.

Tematy.

Opracowując którykolwiek z wymienionych niżej tematów, trzeba pamiętać o następujących, zasadniczych postulatach:

a) cała praca winna wypływać z praktyki szkolnej i być opartą na przeprowadzonych z młodzieżą ćwiczeniach.
b) opracowanie tematu powino być zestawieniem teorji z praktyką i dać pewne normy albo wskazówki postępowania na przyszłość.

W każdym temacie należy przedewszystkiem odpowiedzieć na następujące pytania:

1) Na jakim materjale prowadzono badania.
2) Sposób zdobycia i przygotowania materjału.
3) Podać rysunek i szczegółowy opis użytej aparatury. Określić najlepsze warunki działania aparatu i czas potrzebny na przebieg doświadczenia. Jak młodzież reaguje na aparat. Czy aparat nie zawodzi, podać źródła niepowodzeń. Podać sposoby sporządzania: aparatu, preparatu, modelu, hodowli, odczynników itd. Podać koszt tych pomocy naukowych.
4) Jakie są potrzebne dodatkowe gotowe pomoce naukowe, jak: tablice, modele, preparaty, aparaty i urządzenia specjalne.
5) Co musi się przerobić w formie ćwiczeń uczniowskich, co w formie demonstracji, co wymaga specjalnego omówienia, a co musi się podać w formie wykładu (jaką należy zachować kolejność),
6) Ile godzin lekcyjnych wymaga przerobienie tematu z uczniami: minimum i maximum czasu, dla jakiego typu szkoły i której klasy.
7) Podać teksty ćwiczeń uczniowskich.
8) Co i jak ma uczeń opracować w zeszycie (w notatkach).
9) Co ma uczeń opracować korzystając z podręcznika, lektury i dodatkowych ćwiczeń laboratoryjnych domowych.
10 Kiedy dany temat przerabiać z uczniami. Jak łączy się on z programem na stopniu wyższym lub niższym. Jak łączy się z zagadnieniami poprzednio przerabianemi i jakie zagadnienia poprzedza. Jakiego wymaga przygotowania uczniów.
11) Jak daje się powiązać:
    a) z życiem codziennem
    b) z wychowaniem społeczno-obywatelskiem
    c) z wychowaniem państwowem.
12) Co daje w zakresie wykształcenia:
    a) materjalnego
    b) formalnego.
13) W jakiej mierze można wykorzystać ideę ochrony przyrody i regjonalizm.

Podane wyżej pytania nie wyczerpują wszystkich kwestyj, które mogą się nasunąć w czasie opracowywania tematu. Na te nowe kwestje można odpowiedzieć dodatkowo.

Podane poniżej tematy prac nie stanowią zamkniętej całości, są one tylko zebraniem tych zagadnień, których szybkiego rozwiązania domaga się od nauczycieli życie nowej szkoły, wymagające samodzielnej planowej, badawczej pracy ucznia pod kierunkiem twórczego nauczyciela.

Grupa I.

Fizjologja i morfologja (anatomja) roślin i zwierząt i nauka o człowieku.

A. Fizjologja roślin.

1. Asymilacja węgla. Najlepsza aparatura, jak wykazać zależność od różnych czynników, rola chlorofilu, jakich roślin najlepiej używać, kiedy i jak najkorzystniej przeprowadzić z uczniami.
   a) roślina wyższa wodna,
   b) roślina wyższa lądowa,
   c) glon.
2. Asymilacja azotu z powietrza (nitryfikacja). Jak opracować w szkole.
3. Oddychanie roślin. Aparatura, zależność od różnych czynników, jakiego materjału używać i kiedy przeprowadzać.
   a) roślina zielona, stosunek asymilacji węgla do oddychania.
   b) roślina niezielona.
4. Odżywianie się roślin zielonych. Stosowanie hodowli wodnych, stosowanie pożywek i ich skład, stosowanie nawozów sztucznych, technika przygotowywania naczyń, uzupełnianie soli, wietrzenie, wykluczanie pierwiastków, jakich roślin używać (łubin, len, soja, fasola, groch, kukurydza, zboża i inne). Warunki i ich wpływ.
   a) roślina wyższa zielona,
   b) roślina niższa zielona.
5. Odżywianie się roślin niezielonych. Technika kultur, pożywki, ich skład i t. d.
6. Pobieranie i rozprowadzanie pokarmów po roślinie:
   a) pobieranie wody i soli mineralnych,
   b) przeprowadzanie wody po roślinie,
   c) wyparowywanie wody przez roślinę.
7. Rośliny owadożerne.
8. Kiełkowanie. Zależność kiełkowania od warunków, badania mikroskopowe i chemiczne.
9. Wzrost pędu i korzenia.
10. Tropizmy pędu i korzenia.
11. Rozmnażanie się roślin wegetatywne i płciowe:

a) rośliny kwiatowe,
b) mchy, paprocie,
c) grzyby (pleśnie),
d) glony.

12. Fermentacje.
13. Chemiczne badanie składu roślin.

B. Morfologja roślin.

1. Budowa glonów: jednokomórkowe i nitkowate.
2. Budowa grzybów.
3. Budowa: mchu, paproci, sosny.
4. Budowa kwiatu (anatomicznie).
5. Tkanka mechaniczna. Jak i kiedy można poznawać i opracować na przykładzie rośliny krajowej (np. len, kasztan i t. p.).
6. Rozmieszczenie tkanek w łodydze i korzeniu.
7. Wzrost roślin na grubość na przykładzie rośliny dwuliściennej.
8. Jak i kiedy przy monograficznym ujęciu organizmu wprowadzać wiadomości o komórce i tkankach na przykładach innych roślin, by rozszerzyć podstawę sądu o budowie roślin.

C. Morfologja (anatomja) i fizjologja zwierząt.

1. Pierwotniaki. Na których organizmach co i jak da się poznać makroskopowo i mikroskopowo.
   a) z budowy ciała,
   b) z objawów życiowych (ruchy, wrażliwość, oddychanie, odżywianie, wydalanie, rozmnażanie).
2. Jamochłony. Jak opracować obserwację budowy i czynności życiowych stułbi i gąbki słodkowodnej.
3. Robaki. Jak opracować i na jakich przykładach rozwinąć zagadnienie pasorzytnictwa.
4. Pierściennice (dżdżownica, pijawka)
   a) obserwacja żywych zwierząt,
   b) sposób przeprowadzenia dysekcji,
   c) badanie budowy komórkowej i tkankowej,
   d) czy, co i jak przerobić z fizjologji.
5. Stawonogi.

a) na jakich przedstawicielach i jak podać charakterystykę typu i gromad.

b) jak opracować obserwację i budowę owadów (jedwabnik, bielinek, rusałka, żałobnik, chrabąszcz)

1) na stopniu niższym nauki,

2) na stopniu wyższym nauki.

6. Mięczaki. Na jakich przedstawicielach, co i jak należy przerobić z budowy i czynności. Jak wyzyskać dla podania pewnych danych z ekologji.
7. Szkarłupnie. Jak wykorzystać zbiory do podania przykładu zróżnicowania formy.
8. Kręgowce.

1) Na jakich preparatach świeżych i trwałych można wykazać budowę komórkową i tkankową i dać pojęcie o budowie komórki i tkanki zwierzęcej. Technika sporządzania i barwienia preparatów (na przykładach konkretnych).

2) Jak przeprowadzić badanie składu chemicznego komórek i tkanek zwierząt.

3) Jak przeprowadzić obserwację i poznanie budowy zewnętrznej ryby, płaza, gada, ptaka i ssaka:

a) na stopniu niższym,

b) na stopniu wyższym.

4. Jak przeprowadzić poznanie pewnych czynności życiowych tych zwierząt. (Ryby, płaza, gada, ptaka, ssaka).
5. Jak przeprowadzić poznanie budowy wewnętrznej przez dysekcję

a) ryby,

b) płaza,

c) ptaka,

d) ssaka.

6. Na jakich okazach i jak można przeprowadzić badanie pierwszych stadjów rozwoju embrjonalnego.

D. Nauka o człowieku.

1. Jak przeprowadzić chemiczne badanie pokarmów (węglowodany, białka, tłuszcze).
2. Jak opracować budowę i czynności narządów odżywiania

a) ślina,
b) sok żołądkowy,
c) żółć,
d) sok trzustkowy.

3. Jak opracować

a) składniki krwi,
b) chemiczny skład krwi,
c) łączenie się z O i CO_2,
d) krążenie krwi i budowę narządów krążenia.

4. Jak opracować budowę i czynności narządów oddychania.
5. Jak opracować budowę i czynności narządów wydalania

a) skóra,
b) nerki,
c) produkty przemiany materji (analiza moczu).

6. Jak opracować budowę i czynności układu nerwowego (zmysłów).
7. Jak opracować budowę i czynności mięśni i szkieletu.

Grupa II. Hodowle.

Hodowle trzeba urządzać jak najpraktyczniej. Szczegółowo odpowiedzieć na kwestje poruszane w punkcie trzecim wstępu, a mianowicie: warunki hodowli, urządzanie akwarjów, terrarjów, doniczek, klatek i t.d., pielęgnowanie, odżywianie, temperatura, światło, wietrzenie, pora i czas potrzebny do otrzymania najlepszych wyników.

Nadto należy odpowiedzieć na następujące dodatkowe pytania:

1. Dlaczego wprowadza się dany organizm roślinny czy zwierzęcy do hodowli.
2. Co dany organizm ilustruje.
3. Jak wiąże się z programem.
4. W których miejscach przy nauczaniu da się wyzyskać.
5. Jaki ma być udział uczniów przy hodowli i organizacja ich pracy.
6. Opracować kwestjonarjusz dla uczniów, co i jak mają w danej hodowli obserwować.
7. Które stadja rozwojowe organizmu i w jakiej porze nadają się do hodowli.

A. Rośliny.

1. Wodne: rzęsa, moczarka, Fontinalis antipyretica, rogatek, wywłócznik, osoka aloesowata, glony, ramienice, Utricularia, jaskier

włosiennicznik, rzęśl, Vallisneria, Riccia i t. d.

2. Doniczkowe: begonja, ułanka (fuchsja), pelargonja, balzamina, Coleus, Primula, Aloes, tulipan, Amarillis, paproć, mech i t. d.
3. Ogrodowe: łubin, fasola, groch, len, ziemniak, soja, kukurydza, cebula, burak i t. d.

B. Zwierzęta.

1. Pierwotniaki: korzenionóżki, wiciowce, wymoczki.
2. Jamochłony: stułbia, gąbka słodkowodna.
3. Robaki: Planaria i inne.
4. Pierściennice: dżdżownice, pijawki.
5. Owady.
   a) wodne: pływak, toniak (Acilius), chruściki, krętak (gyrinus), kałużnica, nartnik, pluskolec, komar, larwy, ważek i inne,
   b) lądowe: bzelinek, jedwabnik, rusałki, biedronki, mszyce, mącznik i inne.
6. Skorupiaki: rak, rozwielitka, oczlik, ośliczka, kiełż i inne.
7. Pająki: topik, wodopójka.
8. Mięczaki: Helix, błotniarka, zatoczek, żyworódka, szczeżuja, skójka.
9. Ryby: ciernik, karaś, karp, lin, złota rybka, różanka, okoń i inne.
10. Płazy: żaby, traszki.
11. Gady: jaszczurki, żółwie, zaskrońce.
12. Ptaki (hodowla tylko czasowa).
13. Ssaki (hodowla tylko czasowa).

Wymienione powyżej rośliny i zwierzęta nie zamykają listy nadających się do szkolnych hodowli organizmów. Dlatego użyć można i inne tu niewyszczególnione gatunki pospolite w danej okolicy.

(Ochrona przyrody!).

Grupa III. Monografje.

Opracowanie tych tematów ma na celu wypróbowanie czy i o ile pewne organizmy nadają się jako przykłady przy monograficznem ujęciu rośliny i zwierzęcia w szkole i zebranie materjałów do monograficznego opracowania szeregu organizmów.

Do prób należy użyć roślin i zwierząt wymienionych w grupie II-ej, można też przeprowadzać próby na innych gatunkach pospolitych w danej okolicy.

A. Rośliny.

1. Jakie obserwacje i ćwiczenia dadzą się wykonać w naturze.
2. Jak dana roślina nadaje się do stopniowego wprowadzania pojęcia komórki (składniki istotne i przygodne).
3. Jak dana roślina nadaje się do stopniowego wprowadzania pojęcia tkanki(ek): twórczej, okrywającej, miękiszowej, przewodzącej, mechanicznej.
4. Jak przeprowadzić wykrywanie składników chemicznych danej rośliny.
5. Jakie doświadczenia fizjologiczne i jak można przeprowadzić na danej roślinie (jak grupa I-sza dział A).

B. Zwierzęta.

1. Jakie obserwacje i ćwiczenia dadzą się wykonać w naturze.
2. Jak na danem zwierzęciu można wykazać budowę komórkową i dać pojęcie o budowie komórki zwierzęcej.
3. Jak na danem zwierzęciu można przeprowadzić badanie tkanek: nabłonkowej, mięśniowej, nerwowej, tkanek łącznych.
4. Jak przeprowadzić badanie składu chemicznego tkanek danego zwierzęcia.
5. Jak i jakie doświadczenia fizjologiczne można opracować na danem zwierzęciu.

Grupa IV.

Zagadnienia z zakresu kształcenia formalnego.

Uzasadnić teoretycznie i opracować lekcję z uwzględnieniem odnośnych postulatów psychologji, logiki, pedagogiki eksperymentalnej itd. na następujące tematy:

(dla stopnia niższego, lub dla stopnia wyższego do wyboru).

1. Kształcenie.

   a) w trafnem ujmowaniu całości,
   b) w trafnem rozkładaniu całości na części,
   c) w trafnem ujmowaniu stosunku części do całości.

2. Kształcenie umiejętności.

   a) spostrzegania,
   b) eksperymentowania.

3. Przykład opracowania.

a) wyników obserwacji,
b) wyników eksperymentów.

4. Kształcenie umiejętności ujmowania analogij.
5. Kształcenie umiejętności uogólniania.
6. Kształcenie umiejętności samodzielnego klasyfikowania.
7. Kształcenie umiejętności tworzenia realnych pojęć, sądów, definicyj.

Tematy powyższe mogą być opracowywane na przykładach roślin i zwierząt.

Grupa V. Tematy dydaktyczne.

Dać przykłady przeprowadzenia lekcji na następujące tematy:

1. Rozkładanie na części i stosunek części do całości.
2. Porównywanie.
3. Stopniowe uogólnianie,
4. Klasyfikacje.

Tematy te należy opracować na przykładach ssaków, ptaków, ryb, owadów, roślin, kwiatów, owoców, liści. Uwagę należy zwrócić głównie na ścisłe przestrzeganie odnośnych zasad logiki. Trzeba wypróbować, jakie środki graficzne należy stosować, aby przebieg pracy i jej wynik były jasne.

Grupa VI.

Tematy z zakresu powiązania nauki z życiem:

1. Jak wyzyskać naukę o roślinach dla wprowadzenia w zagadnienia rolnicze.
2. Jak wyzyskać naukę o bakterjach do wprowadzenia w zagadnienia chorób epidemicznych, profilaktyki, szpitalnictwa.
3. Jak przy nauce o tasiemcach zaznajomić młodzież z pasorzytami człowieka i o sposobach obrony.
4. Jak przy nauce o człowieku zapoczątkować walkę z alkoholizmem.
5. Jak przy nauce o człowieku wprowadzić młodzież w zagadnienie ochrony pracy.
6. Jak przy fermentacji drożdżowej zaznajomić młodzież z krajowym przemysłem fermentacyjnym.
7. Jak przy nauce o pokarmach zaznajomić młodzież z krajową gospodarką hodowlaną.

Grupa VII. Wycieczki.

Jak opracować na wycieczkach następujące tematy:

A) Rośliny. Kwitnienie i zawiązywanie się owoców, zapylanie. Rozpoznawanie drzew i krzewów.

Rośliny uprawne. Biologja liścia i zbiór liści. Broń roślin. Roślinność wydmowa. Roślinność wodna. Zarośla. Las. Torfowiska. Łąka. Prącza.

B) Zwierzęta. Obserwacja owadów lądowych. Obserwacja ptaków. Obserwacja zwierząt wodnych.

Przy opracowaniu tych tematów należy zwrócić pilną uwagę na organizację wycieczek oraz na wyzyskanie ich w kierunku ochrony przyrody.

54.

Nauczanie łączne i realizowanie nowego programu w oddziałach I-szych szkół powszechnych.

Bibljografja.

(c. d.).

L. Batorowicz — Szkic lekcji w oddziale pierwszym — Przyjaciel Szkoły Nr. 3 r. 1933.

W. Borowski — O istocie nauczania łącznego — Sprawy Nauczycielskie Nr. 1 r. 1933.

St. Dobraniecki — Dwa warjanty nauki czytania i pisania — Praca Szkolna Nr. 4—5 r. 1933.

Dr. Stefan Frycz — Organizacja pracy w oddziale pierwszym szkół 7, 6, 5 i 4 klasowych. (Wskazówki, podane w Nr. 5 Dziennika Urzędowego Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 30 lipca 1932 r., a opracowane przez autora pod względem psychologicznym, dydaktycznym i pedagogicznym) — Przyjaciel Szkoły Nr. 3 r. 1933.

K. Guńka — Nauczanie łączne. Materjał naukowy klasy pierwszej na grudzień — Miesięcznik Pedagogiczny Nr. 1 r. 1933.

W. H. — Organizacja pracy wychowawczej w I-szym oddziale szkoły powszechnej na podstawie nowego programu — Praca Szkolna Nr. 4—5 r. 1933.

K-ski — Twórczość nauczyciela a metoda łączna — Ogniskowiec Nr. 20 r. 1932.

Kamrowski — Nauczanie łączne w formie opowiadań dzieci, czy nauczanie systemem starym, formą pytań (c. d.) — Nauczyciel Pomorski Nr. 1 r. 1933.

A. Litwin — Interpretacja nowego programu nauczania w I-szym oddziale szkoły powszechnej — Praca Szkolna Nr. 4—5 r. 1933.

M. Mituła — Praca indywidualna w pierwszym roku nauczania— Pokłosie Szkolne Nr. 5 r. 1933.

W. Nowicki — Nauka języka polskiego w szkole powszechnej. Oddział I. Nowy program (c. d.) — Życie Szkolne Nr. 1 r. 1933.

Dr. K. Sobolski — Na marginesie metody łącznego nauczania — Ogniskowiec Nr. 20 r. 1932.

J. Szelejewski — Jeden dzień nauki w klasie I-ej — Szkoła Nr. 8 r. 1932.

J. Szelejewski — Przykłady realizowania całokształtu programu nauczania w klasie I w okresie przygotowawczym — Szkoła Nr. 9 r. 1932.

E. Tomaszewski — O metodzie syntetycznej i jej podłożu — Szkoła Nr. 2 r. 1933.

A. Wrotniak i Z. Bątorowicz — Rozkład materjału naukowego na oddział pierwszy szkół powszechnych z uwzględnieniem „Elementarza Powiastkowego" M. Falskiego, oparty na instrukcji Ministerstwa W. R. i O. P. z dn. 7 lipca 1932 r. — Życie Szkolne Nr. 1 r. 1933.

H. R.

Warunki umieszczenia ogłoszeń: 1/1 strona zł. 80.— 1/2 strony 45 zł.— 1/4 strony zł. 25.— 1/8 str. zł. 15.—. Ogłoszenia umieszcza się **tylko po zapłaceniu zgóry** przypadającej należności (konto Nr. 30466) w P. K. O.. Administracja pozostawia bez odpowiedzi nadesłane do druku ogłoszenia, o ile jednocześnie należność nie została wpłacona.

Druk. „Lux" Wilno.

CENTRALNA BIBLJOTEKA PEDAGOGICZNA
Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego w Wilnie
(zaułek Św.-Michalski Nr. 5, gmach Kuratorjum)

otwarta jest codziennie (prócz świąt uroczystych i pierwszego powszedniego dnia każdego miesiąca) od 10 do 13 i od 17 do 20, w niedzielę od 10½ do 13.

Czytelnia C. B. P. posiada 120 czasopism w jęz. polskim i obcych.

NOWE ŻYCIE NOWA POLSKA NOWA SZKOŁA

NOWA KSIĄŻKA

„ŚWIAT I ŻYCIE“

ZARYS ENCYKLOPEDYCZNY WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY I KULTURY W OPRACOWANIU NAJWYBITNIEJSZYCH POLSKICH UCZONYCH I PISANY

POD REDAKCJĄ

Dr. Z. ŁEMPICKIEGO

prof. Un. Warsz.

Pod tym tytułem zaczęło ukazywać się w 5-cio arkuszowych zeszytach miesięcznych Encyklopedja dla młodzieży w pięciu tomach. Tomy I — IV dają pełny obraz współczesnej kultury we wszystkich jej dziedzinach. Tom V będzie encyklopedją podręczną, zawierającą szereg krótkich i zwięzłych informacyj.

Główne prądy współczesnego życia duchowego. — Najnowsze zdobycze i wyniki wiedzy przyrodniczej. — Podstawy życia gospodarczego — oblicza głównych państw i narodów — zagadnienia, dotyczące bytu i rozwoju Państwa — literatura, sztuka — Sport i wychowanie fizyczne — najnowsze wynalazki i najaktualniejsze wyniki techniki.

LICZNE ILUSTRACJE I PLANSZE KOLOROWE, RYCINY, FOTOGRAFJE, RYSUNKI, FOTOMONTAŻE, WYKRESY.

Nowy typ pomocy szkolnej **Nowy typ Encyklopedji**

Dla nauczyciela i ucznia

Dla rodziców i dzieci

Dla chłopców i dziewcząt

KUPON do odcięcia

P.T. KSIĄŻNICA-ATLAS
Lwów, Czarnieckiego 12.

Proszę o nadesłanie prospektów encyklopedji „Świat i Życie"

....
Imię i nazwisko

....
Adres

....

Warunki nabycia:

pojedyńczy egz. każdego zeszytu zł. 6.—
z przesyłką . . . . . zł. 6.65

Prenumerata:

1 egz. miesięcznie zł 4.80, półrocznie zł. 23.50, rocznie zł. 45.15. Przy prenumeracie zbiorowej kilku gz. **znaczny opust**.

Szczegóły w prospektach.

Żądajcie bezpłatnych prospektów.

ADMINISTRACJA:

S. A. KSIĄŻNICA-ATLAS

Lwów, ul. Czarnieckiego 12

P. K. O. Nr. 500.800.